

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่และคุณภาพการจัดการด้าน
นันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

Evaluation of Management Plan Implementation and Recreation Management Quality of
Mae Wong National Park

นามผู้วิจัย พันตำรวจโท ภัคพงศ์ บุรณ์ชนะ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นิตยา เงินประเสริฐศรี, ร.ม.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลดาวัลย์ พวงจิตร, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 4 เดือน เมษายน พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่
และคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

Evaluation of Management Plan Implementation
and Recreation Management Quality of Mae Wong National Park

โดย

พันตำรวจโทภักพงษ์ บุรณ์ชนะ

เสนอ

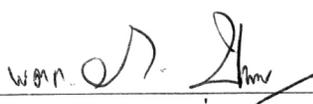
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

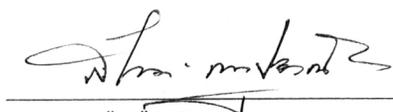
พ.ศ. 2551

ภักพงษ์ บุรณ์ชนะ, พันตำรวจโท, 2551: การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท
การจัดการพื้นที่และคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้) สาขาการบริหารทรัพยากร
ป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:
รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D. 112 หน้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่และ
คุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ โดยทำการประเมินสองแนวทางคือ
ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ซึ่งประกอบด้วย 4
แผนงานหลัก 73 กิจกรรม โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ การสังเกต การตรวจสอบข้อมูล
ทุติยภูมิ เพื่อให้คะแนนเป็นร้อยละของผลงานทั้งหมด ประเมินผลเป็น 3 ระดับ และการประเมิน
คุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยาน
แห่งชาติ จำนวน 400 ตัวอย่าง ใน 4 ประเด็นหลักคือ ความพึงพอใจโดยรวม ความตั้งใจในการ
กลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและ
บริการ และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจและ
สรุปการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการโดยใช้สถิติ พรรณนาและสมการถ่วงน้ำหนัก

ผลการศึกษาพบว่าผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่วนใหญ่เกิดในช่วงระยะเวลาของ
แผนคือ พ.ศ.2542-2546 โดยภาพรวมได้ดำเนินการตามแผนงานอยู่ในเกณฑ์ผลงานดี ผลสำเร็จตาม
แผนงานอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยในการประเมินตามแผนงาน แผนสื่อความหมายธรรมชาติและ
บริการประชาชนและแผนพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติ
อยู่ในเกณฑ์พอใช้ แผนงานที่ต้องปรับปรุงคือแผนการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่วงก์และแผนการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการความพึงพอใจโดยรวม ความ
ตั้งใจในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก
และบริการ และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ อยู่ในเกณฑ์สูง ระดับ
คุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์สูง

ลายมือชื่อนี้สันต์

 25/5/2551
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

Pakpong Boonchana, Police Lieutenant Colonel. 2008: Evaluation of Management Plan Implementation and Recreation Management Quality of Mae Wong National Park. Master of Science (Forest Resource Administration), Major Field: Forest Resource Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor San Kaitpraneet, Ph.D. 112 pages.

The objectives of this study were to evaluate the management plan implementation of Mae Wong National Park and to evaluate recreation management quality of the park. Park personnel interview, direct observation, and reviewing of secondary data were used in evaluating management plan implementation. Four management programs and 73 management activities were evaluated and the evaluation results were classified into 3 levels. In evaluating recreation management quality, 4 management indicators including overall satisfaction of park visitors, visitors' intention to return to the park, visitors' opinion toward park facilities and services, and visitors' opinion toward the performance of park personnel were used. Four hundred park visitors were asked to fill in questionnaire. Descriptive statistics and weighted score equation were used in analyzing survey data and concluding the evaluation of recreation management quality.

Results of the study indicated that the implementation of management plan mostly occurred during the plan period (1999-2003). The overall outcome of the implementation was good. However, there were differences in levels of implementation between each management program. The implementation of recreation and interpretation program, facility development and maintenance program were moderate. Natural resource management program and general administration program were poor. As for the evaluation of recreation management quality, it was found that the score for overall satisfaction of park visitors, visitors' intention to return to the park, visitors' opinion toward park facilities and services and visitors' opinion toward the performance of park personnel were high. The overall recreation management quality of the park was high.

Pol. Lt. Col. Pakpong Boonchana
Student's signature

San Kaitpraneet Mar. 25 / 2008
Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สันต์
เกตุปราณีต ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์
กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก รองศาสตราจารย์นิตยา เงินประเสริฐศรี กรรมการที่ปรึกษาวิชาการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย อรุณประภารัตน์ กรรมการผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และอาจารย์ใน
คณะวนศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและเสียสละเวลา ให้คำปรึกษา ปรับปรุง
แก้ไขจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกอาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพ
อย่างสูง

นอกจากนี้ยังขอขอบคุณ คุณพฤษ์ โสโน อดีตหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่वंกั และ
เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่वंกัทุกท่าน ที่ช่วยเสียสละเวลาและ ให้ความอนุเคราะห์ที่พัก
แรมเป็นอย่างดี และช่วยให้ความสะดวกในการหาข้อมูลพื้นฐาน รวมทั้งช่วยเหลือในการแจก
แบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยว ขอขอบคุณคุณเดือนใจ อยู่ดี คุณวรารุช สุวรรณรัตน์ ขอขอบคุณ
คุณภัทรวิดี อ้วนวงษ์ เจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโทภาคพิเศษฯ ที่คอยดูแลเอาใจใส่
ประสานงานให้ทุกๆเรื่องผ่านไปด้วยดี สุดท้ายขอขอบคุณกำลังใจจากภรรยา และบุตรชายที่เป็น
กำลังใจให้จนสำเร็จการศึกษา

ภัคพงศ์ บุรณ์ชนะ

มีนาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(4)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	5
อุปกรณ์และวิธีการ	43
อุปกรณ์	43
วิธีการ	44
ผลและการวิจารณ์	54
สรุปและข้อเสนอแนะ	83
สรุป	83
ข้อเสนอแนะ	84
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	87
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก แบบประเมินผลแบบสอบถาม	92
ภาคผนวก ข ข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่ไปในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	50
2	ค่าถ่วงน้ำหนักหรือค่าความสำคัญและเกณฑ์การให้ค่าคะแนนของการประเมินของตัวชี้วัดการจัดการด้านนันทนาการ	52
3	ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	56
4	ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน	60
5	ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	66
6	ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	68
7	สรุปผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม	73
8	สรุปผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม	74
9	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพึงพอใจโดยรวมในการเดินทางท่องเที่ยว	75
10	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกเหตุผลที่มีความพึงพอใจในการเดินทางมาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	76
11	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่นของพื้นที่	77
12	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความตั้งใจในการกลับมาเยือน	77
13	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเหตุผลที่ต้องการกลับมาเยือน	78
14	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ	79
15	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการโดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	80
17	ผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	81
ตารางผนวกที่		
1	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	108
2	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ	111

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม	12
2	แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	24
3	ป้ายแสดงที่ตั้งช่องเขินและสภาพภูมิประเทศ	25
4	ป้ายแสดงสภาพป่าที่ราบลุ่มอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	25
5	สถานที่ท่องเที่ยวแก่งผาคอยนาง	26
6	สถานที่ท่องเที่ยว น้ำตกแม่กิ	26
7	สถานที่ท่องเที่ยว น้ำตกแม่เฒ่า	27
8	สถานที่ท่องเที่ยว ยอดเขาโมโกจู	27
9	ป้ายแสดงข้อห้ามและบทกำหนดโทษในเขตอุทยานแห่งชาติ	28
10	ภาพแสดงกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	28
11	โครงสร้างการบริหารงานในอดีตของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ก่อนใช้แผนแม่บท การจัดการพื้นที่	69
12	โครงสร้างการบริหารงานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ตามเสนอแนะของแผน แม่บทการจัดการพื้นที่	70
13	โครงสร้างการบริหารงานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	71

การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่
และคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

**Evaluation of Management Plan Implementation
and Recreation Management Quality of Mae Wong National Park**

คำนำ

การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ มีความสำคัญยิ่งในปัจจุบัน หัวหน้าอุทยานแห่งชาติมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ปฏิบัติงานให้เป็นระเบียบกฎหมายและนโยบายของรัฐ ให้ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แต่ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติประสบปัญหาหลายประการซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง เช่น ประสบปัญหาการบุกรุกเข้าไปยึดครองที่ดิน การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาสำคัญทั้งสิ้น ด้วยสภาพปัญหาข้างต้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อการจัดการบริหารอุทยานแห่งชาติเพื่อให้ครอบคลุมในการแก้ปัญหาดังกล่าว

ในการวางแผนการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน และ 3) การประเมินผล ในการวางแผนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดการและพัฒนาสิ่งต่างๆ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้จัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปแล้ว 51 แห่ง (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2546) ซึ่งขณะนี้ได้มีการประกาศอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 103 แห่ง (ส่วนจัดการทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติ, 2546) ซึ่งยังมีหลายพื้นที่ที่ยังไม่มีแผนแม่บทเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ นอกจากนี้ในเรื่องการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติยังดำเนินการเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ซึ่งโดยปกติแล้วควรจัดทำผลการประเมินผลการจัดการอย่างน้อยปีละครั้ง หรืออย่างน้อยที่สุดหลังจากการเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามแผนงานหรือ โครงการควรมีการประเมินผล

การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการที่แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้บริหาร โครงการสามารถตัดสินใจถูกต้องมากยิ่งขึ้น และเป็นกลไกที่

สำคัญสำหรับนักบริหาร นักวิชาการ และนักปฏิบัติการจะต้องนำประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อการพัฒนา นโยบาย การวางแผน และการดำเนินงานในโครงการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (เยาวดี, 2542) สาเหตุที่ต้องทำการประเมินผลเพราะต้องการทราบว่า การดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนต่างๆที่ได้กำหนดไว้ และตรงกับแผนการจัดการที่ได้วางกรอบไว้ให้ปฏิบัติ สามารถปฏิบัติได้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคใด มีผลกระทบใดบ้างจากการจัดการตามแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติ (สุชาติ, 2541)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 ซึ่งเป็นปีที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ เป็นกฎหมายหลักในการบังคับใช้และเป็นกรอบในการดำเนินการของการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย การประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ถึงแม้ว่าจะมีการวางแผนการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติไปแล้วบางส่วนก็ตาม แต่ก็มีเพียงแต่การวางแผนเท่านั้น ไม่มีการประเมินผลการจัดการตามแผนจัดการอุทยานแห่งชาติ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร เพราะเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีการจัดการมาเป็นระยะเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 มีการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแล้ว โดยแผนการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติในฉบับปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ถึง พ.ศ. 2546 ภายหลังจากที่มีแผนการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และทางอุทยานแห่งชาติได้นำแผนไปปฏิบัติ จึงสมควรที่จะมีการประเมินผลการดำเนินงานอุทยานแห่งชาติตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ รวมทั้งประเมินคุณภาพการจัดการด้านกิจกรรมนันทนาการของอุทยานแห่งชาติ ซึ่งข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องนี้จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ให้มีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์ พ.ศ.2542-2546
2. เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์

ขอบเขตการวิจัย

การประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้จะวัดได้ 2 ทางคือ

1. การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ ประกอบด้วย 4 แผนหลักได้แก่
 - 1.1 แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.2 แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและค่าบริการประชาชน
 - 1.3 แผนการพัฒนาบำรุงรักษาสสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์
 - 1.4 แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์
2. ประเมินคุณภาพการจัดการด้านการท่องเที่ยวด้านนันทนาการจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวใน 4 ประเด็นหลักคือ
 - 2.1 ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนพื้นที่
 - 2.2 ความตั้งใจในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคตของนักท่องเที่ยว
 - 2.3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสิ่งที่อำนวยความสะดวกและบริการ
 - 2.4 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

นิยามศัพท์

“การประเมินผลการจัดการ” หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ พ.ศ.2542-2546 ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและค่าบริการประชาชน แผนการพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

“การประเมินคุณภาพด้านนันทนาการ” หมายถึง การวัดผลด้านการดำเนินกิจกรรมนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์โดยสอบถามจากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยรวมในการไปเยือนพื้นที่ ความตั้งใจในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

“อุทยานแห่งชาติ” หมายถึง อุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร

“เจ้าหน้าที่อุทยาน” หมายถึง ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ปฏิบัติงานในอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

“นักท่องเที่ยว” หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสาร 5 ส่วนดังนี้

1. การประเมินผล
2. อุทยานแห่งชาติ
3. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
4. แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ความเป็นมาของการประเมินผล

สุวิมล (2544) ได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมประวัติความเป็นมาของการประเมินผลสรุปได้ว่า

การประเมินเป็นวิธีการที่มีมาแต่โบราณราว 2,000 ปี ก่อนคริสตกาล จีนเป็นชนชาติแรกๆ ที่เริ่มมีการประเมินบุคคลโดยมีลักษณะเป็นการสอบคัดเลือกเข้ารับราชการในราชสำนักจีนและมีการนำผลการประเมินคือผลการสอบไปใช้ในการแต่งตั้งเป็นขุนนางตำแหน่งต่างๆกัน

ต่อมาราว 500 ปี ก่อนคริสตกาล Socrates และครูสำนักต่างๆของกรีกโบราณ เริ่มมีการใช้คำถามเพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งนับได้ว่าการประเมินผลเริ่มจากการประเมินบุคคลเป็นอันดับแรก

ในยุคสงครามโลกครั้งที่ 1 ปี ค.ศ.1930 หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับด้านสาธารณสุข การศึกษาและสวัสดิการของรัฐ ยังมีจำนวนน้อย เป็นผลให้การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านสังคมไม่มากนัก งบประมาณที่ใช้ในด้านนี้จึงมีเพียงเล็กน้อย การประเมินในช่วงเวลานี้ยังมีระบบที่ไม่ชัดเจน มีลักษณะเป็นความคิดเห็นของผู้ประเมินต่อสิ่งที่ถูกประเมิน และส่วนใหญ่พบในการประเมินทางการศึกษาโดยเป็นการดูผลการศึกษาของคนว่าอ่านออกเขียนได้ ประกอบอาชีพได้ จะเห็นได้จากแบบจำลองในระยะแรกของ Tyler มีรูปแบบอิงวัตถุประสงค์ในลักษณะเน้นการวัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ส่วนการประเมินด้านสาธารณสุขจะมุ่งเน้นที่ลดอัตราการตาย การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่ร้ายแรง ซึ่งเป็นกิจกรรมการประเมินที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาสรุปเขียนรายงานว่าดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการนำเทคนิคทางคณิตศาสตร์ เข้ามาในใช้ในการบริหารงาน เกิดเป็นสาขาวิชาที่เรียกว่า “Operation Research” ได้แก่เทคนิค PERT/CPM ช่วงเวลานั้นมีโครงการทางสังคมเกิดขึ้นมากมาย เช่น โครงการที่อยู่อาศัย โครงการการศึกษา โครงการรักษาสุขภาพ โครงการวางแผนครอบครัว โครงการโภชนาการ โครงการเหล่านี้ต้องใช้ค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในปลายทศวรรษ 1950 จึงมีการประเมินโครงการเกิดขึ้นจำนวนมาก ในประเทศกำลังพัฒนา จะเป็นการประเมินเกี่ยวกับโครงการวางแผนครอบครัว โภชนาการ และสุขอนามัย การเกษตร และการพัฒนาชุมชน ความรู้ทางการวิจัยถูกนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นการสุ่มตัวอย่าง หรือการใช้สถิติต่างๆในการวิเคราะห์ข้อมูล และที่สำคัญคือความก้าวหน้าของระบบการคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้การประเมินมีลักษณะของการวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) การประเมินได้พัฒนาวิธีการออกไปอย่างมากมาย มีการนำการวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้ามาช่วยในการประเมิน มีการผสมผสานรูปแบบทั้งสองเข้าด้วยกัน ดังเห็นได้จาก responsive model ของ Stake ที่เสนอให้ใช้ case study เข้ามาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับวิธีเชิงปริมาณอื่นๆ

การเปลี่ยนแปลงของการวิจัยเชิงประเมินไม่ได้หยุดนิ่งเพียงเท่านั้น พัฒนาการของการประเมินจะเป็นไปควบคู่กับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ จนพบว่าช่วงทศวรรษ 1980 มีการผสมผสานวิธีการเกี่ยวกับการวิจัยต่างๆมาช่วยในการประเมินมากขึ้น เป็นผลให้นักวิชาการด้านการประเมินสร้างแบบจำลองขึ้นมาเพื่อช่วยนักประเมิน แม้ว่าแบบจำลองจะไม่สามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ของการประเมินก็ตาม แต่นักประเมินสามารถประยุกต์ใช้แบบจำลองที่สร้างขึ้นได้ แบบจำลองของการประเมินที่คิดค้นได้ในช่วงทศวรรษนี้จะมีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญของโครงการหรือสิ่งที่ประเมิน มีการใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกันในการประเมิน

ปัจจุบันการประเมินกลายเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานต่างๆของรัฐ และมักทำควบคู่ไปตั้งแต่การเลือกโครงการ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ จนถึงการประเมินผลสุดท้ายของโครงการ โดยรูปแบบและการเรียกชนิดของการประเมินจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาของการประเมินและวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ความหมาย

เยาเวตี (2542) ได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “Evaluation” ซึ่งแปลว่า “การประเมินผล” สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การตัดสินความเพียงพอของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. การตัดสินความสอดคล้องต้องกันระหว่างการปฏิบัติกับวัตถุประสงค์
3. การตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือกระบวนการที่คนคนหนึ่งตัดสินความพึงพอใจหรือคุณค่าของบางสิ่งบางอย่าง
4. การตีความหมายในเชิงปฏิบัติการของบุคคล โดยตีราคาสິงนั้น เพื่อตอบคำถามว่าดีแค่ไหน
5. การนำจำนวนที่ได้จากการวัดมาเทียบกับเกณฑ์ เพื่อตัดสินคุณค่าของจำนวนที่สังเกตได้
6. กระบวนการค้นหาหรือตัดสินคุณค่าหรือจำนวนของบางสิ่งบางอย่าง โดยใช้มาตรฐานของการประเมินรวมทั้งการตัดสิน โดยอาศัยเกณฑ์ภายในและ/หรือเกณฑ์ภายนอก

พสุ (2545) กล่าวว่า การประเมินผลจะทำให้องค์กรสามารถรู้สถานะของตนว่าอยู่ ณ จุดไหน หรือสถานการณ์ขณะนั้นเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด โดยขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผลมีดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะวัดหรือประเมินว่าจุดใดหรือสิ่งใด ซึ่งการกำหนดสิ่งที่จะประเมินขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน
2. กำหนดตัวชี้วัดหรือเครื่องมือที่จะใช้วัดในสิ่งที่ต้องการวัด

3. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือเปรียบเทียบสำหรับตัวชี้วัดแต่ละตัว ซึ่งการกำหนดมาตรฐานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรสามารถทราบได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยทั่วไปการกำหนดตัวชี้วัดสามารถกำหนดได้ตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร

4. การประเมินผลทำได้โดยใช้ตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้นเป็นแนวทางในการประเมินและเก็บข้อมูล ถ้าเป็นการประเมินระดับบุคคล การเก็บข้อมูลสามารถทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรม หรือการใช้ผู้บังคับบัญชาประเมินตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่ถ้าเป็นการประเมินประสิทธิผลระดับองค์กรแล้ว ระบบข้อมูลขององค์กรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการประเมินระดับองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินประสิทธิผลองค์กร ข้อมูลต่างๆที่จะใช้ในการประเมินประสิทธิผลต้องมาจากแหล่งต่างๆหลายแหล่ง ทั้งจากงบการเงินต่างๆ ข้อมูลด้านการผลิต ข้อมูลด้านการตลาด หรือข้อมูลด้านบุคลากร

5. เปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการประเมินกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่

พิสนุ (2550) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัด มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ดรชชนี (2545) กล่าวว่า การประเมินประสิทธิผลการจัดการ หมายถึง การประเมินคุณค่าของสิ่งต่างๆแต่เป็นการตัดสินใจอย่างมีเหตุและผลของความพยายามในการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความเพียงพอที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นภวรรณ (2545) กล่าวว่า การประเมินผลการจัดการ หมายถึง การเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขของพื้นที่ก่อนกับหลังการดำเนินการตามมาตรการการจัดการด้านต่างๆ ซึ่งความสำคัญของการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติมีดังนี้

1. สร้างความเชื่อมั่นว่าเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายและแผนการจัดการได้รับการนำไปปฏิบัติ

2. บ่งบอกได้ว่าทรัพยากรการจัดการได้ถูกนำไปใช้ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

3. บ่งบอกว่าทรัพยากรที่ถูกจัดสรรให้กับการจัดการในแต่ละด้านเพียงพอที่จะช่วยให้งานบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด

4. ช่วยให้ผู้สามารถรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ไปยังหน่วยงานระดับสูง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้สนใจ ที่จะให้การสนับสนุนในทุกระดับได้อย่างเป็นระบบ

5. บ่งชี้ถึงผลประโยชน์โดยภาพรวมที่สังคมในทุกระดับได้รับจากอุทยานแห่งชาติ

6. ช่วยผู้บริหารจัดการพื้นที่ในการเตรียมแผนการจัดการในอนาคต

7. ช่วยปรับปรุงการจัดการอุทยานแห่งชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยภาพรวม

จากความหมายของการประเมินผลโครงการที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้พอจะสรุปได้ว่าการประเมินผลคือการใช้ดุลพินิจและ/หรือค่านิยมในการพิจารณาตัดสินคุณค่า ความเหมาะสม ความคุ้มค่าหรือสัมฤทธิ์ผลของเหตุการณ์ โครงการ หรือสิ่งอื่นใด หลังจากการเปรียบเทียบผลที่วัดได้โดยวิธีการใดๆก็ตามกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้

กระบวนการและขั้นตอนในการประเมินผล

พิสนุ (2550) ได้กำหนดขั้นตอนการประเมินไว้ทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาแนวคิดการประเมินและวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมิน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัด
3. การกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก

4. การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมิน
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. การเขียนรายงานการประเมิน

รูปแบบการประเมินโครงการที่มีอิทธิพลและได้รับความนิยมใช้กันมากมี 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของไทเลอร์ (Tyler) รูปแบบสนองความต้องการของสแตก (Stake) รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจแบบชิปปี้ ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) รูปแบบการประเมินประสิทธิผลการอบรมของเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick)

สตัฟเฟิลบีม ได้พัฒนารูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจ (CIPP Model) โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สิ่งที่ประเมินอย่างครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่างๆของผู้บริหารที่เรียกรูปแบบการประเมิน CIPP (Context Input Process Product Evaluation Model) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1965 และมีการปรับปรุงเรื่อยๆมาจนกระทั่งล่าสุดในปี ค.ศ.2003 ซึ่งสามารถใช้กับการประเมินโครงการ แผน บุคลากร ผลิตภัณฑ์ องค์กร และระบบต่างๆได้ (Stufflebeam, 2004) โดยใช้วิธีการเชิงระบบการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP อย่างถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุด ต้องลงมือประเมินตั้งแต่ ก่อนเริ่มงาน ขณะดำเนินงาน และประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว

รูปแบบการประเมิน CIPP แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับพัฒนาการของการดำเนินโครงการ 3 ระยะดังต่อไปนี้

1. การประเมินก่อนเริ่มดำเนินงาน การประเมินในช่วงนี้ จะเป็นเพื่อวางแผนอันเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงาน จัดทำสิ่งต่างๆอาจเป็น โครงการกิจกรรมหลักสูตร ซึ่ง จะทำการประเมินใน 2 ส่วน คือ

1.1 การประเมินบริบท (context evaluation) การประเมินบริบทเป็นการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อกำหนดการดำเนินงาน โดยประเมินภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

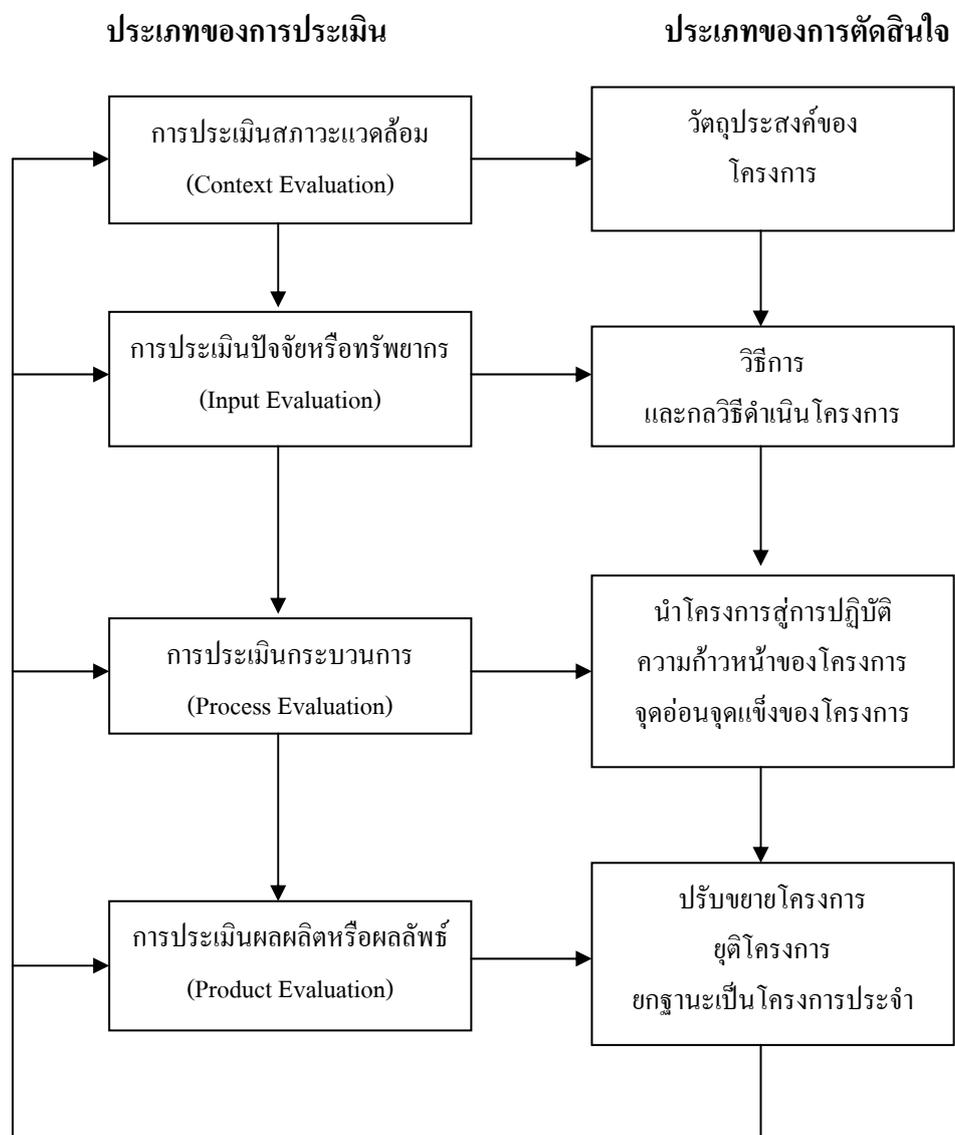
1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่จะในการดำเนิน โครงการทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนไว้เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการศึกษาจุดอ่อนจุดแข็ง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนิน โครงการ เพื่อจัดหาสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการได้อย่างทันท่วงที

3. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (product evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อจะตอบคำถามให้ได้ว่าการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าหรือไม่

การประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP เป็นที่นิยมใช้แพร่หลายมากที่สุดโดยเฉพาะการประเมินโครงการต่างๆเพราะว่าเป็นการประเมินให้สารสนเทศที่ครอบคลุม มีการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่างๆประกอบด้วย อย่างไรก็ตามบางครั้งมีการนำรูปแบบการประเมินนี้ไปใช้โดยไม่ครบตามขั้นตอนด้วยการตัดการประเมินบริบทออก ทำให้สารสนเทศที่ได้ลดคุณค่าลงและมีผลต่อการตัดสินใจได้ สำหรับรูปแบบการประเมินนี้ แสดงดังภาพที่ 1

รูปแบบการประเมินแบบ CIPP

ภาพที่ 1 รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม
ที่มา: สมหวัง (2544)

ผลที่ได้รับจากการประเมินผล จะมีประโยชน์ที่จะนำมาเป็นเครื่องชี้แนวทางในการวางแผน การวางโครงการ และการปฏิบัติงาน เราอาจพิจารณาถึงประโยชน์ของการประเมินผลได้ดังต่อไปนี้คือ

1. ทำให้ทราบถึงสถานภาพของการดำเนินงานของโครงการ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของโครงการ
3. ช่วยประหยัดการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร เวลา เป็นต้น
4. ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โครงการในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. การประเมินผลโครงการหนึ่งจะให้ประโยชน์แก่โครงการที่เกี่ยวข้องโครงการจะดำเนินการในรูปแบบงานหรือแผน ฉะนั้นการประเมินผลจึงไม่เกิดประโยชน์เฉพาะโครงการนั้น แต่ยังเกิดประโยชน์แก่โครงการที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม การประเมินผลในเชิงของแผนงาน หรือแผน จะต้องใช้ความรู้พื้นฐานจากการประเมินโครงการ
6. ทำให้ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ มีความมั่นใจในการดำเนินงานในโครงการมากยิ่งขึ้นเพราะได้มีการศึกษาและการนำผลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน (กมล, 2531)

อุทยานแห่งชาติ

ประวัติและความเป็นมา

ในอดีตวิวัฒนาการของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติยังไม่ชัดเจน คงมีเพียงการจัดการอุทยานหรือสวนขนาดเล็กให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของกษัตริย์หรือผู้ที่มีอำนาจในสมัยนั้น และบุคคลอื่นทั่วไปไม่มีโอกาสได้ใช้ประโยชน์ไม่ว่าในลักษณะใดๆ อีกทั้งบางประเทศที่ปกครองด้วยระบบกษัตริย์ ทรัพย์สินในอาณาจักรทุกชนิดซึ่งรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย เช่นป่าไม้ สัตว์

ป่า และแร่ธาตุต่างๆถือว่าเป็นของผู้ปกครองแผ่นดินนั้นๆ ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิ์แสดงความเป็นเจ้าของได้เลย

จนกระทั่งในปี ค.ศ.1833 มีนักคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชาวสหรัฐอเมริกาได้มีแนวคิดและเขียนบทความเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ การจัดการและการสงวนรักษาแหล่งธรรมชาติ ต่อมาในปี ค.ศ.1864 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศจัดตั้งแหล่งอารยธรรมของชาติซึ่งมีชื่อว่า Yosemite Grant ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และในปี ค.ศ.1872 ได้ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแห่งแรกชื่อว่า Yellowstone National Park ซึ่งอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ส่งผลให้เป็นแรงบันดาลใจในประเทศอื่นๆให้มีการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์แบบอื่นๆที่สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆเป็นจำนวนมาก (เกริก, 2525)

สำหรับในประเทศไทยนั้น ในปี พ.ศ.2502 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นสองชุดคือ คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อพิจารณาร่างกฎหมายสองฉบับ ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับนี้คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 และ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 อีกทั้งมีการเสนอให้มีการประกาศพื้นที่ป่าให้เป็นอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย ซึ่งอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้รับการจัดตั้งเป็นทางการเมื่อปลายปี พ.ศ.2505 ซึ่งส่งผลให้มีการประกาศพื้นที่ในส่วนอื่นๆของประเทศได้มีการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอื่นๆอีกมากมาย (ช่อและพิชา, 2532)

ความหมายและวัตถุประสงค์

“อุทยานแห่งชาติ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “National Park” เป็นแหล่งรวมของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources ที่เรียกโดยย่อว่า IUCN ได้ให้ความหมายของอุทยานแห่งชาติว่าเป็น “พื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศน์สำคัญที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค ลักษณะเด่นตามธรรมชาติ หรือทิวทัศน์ที่งดงาม เป็นแหล่งของพืชพรรณและสัตว์ป่าธรณีสัณฐาน และเป็นถิ่นที่อาศัยที่มีคุณค่าด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา และนันทนาการ โดยไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ.1992 IUCN ได้ให้คำนิยามของ “อุทยานแห่งชาติ” ว่าเป็นพื้นที่ธรรมชาติทางบกหรือทางทะเล จัดตั้งขึ้นเพื่อ ก.คุ้มครองรักษาระบบนิเวศน์ที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ข.ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์หรือเข้าครอบครองที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศน์ และ ค. เปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ ด้านวิจัย ศึกษาหาความรู้ และกิจกรรมนันทนาการหรือการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (IUCN, 1994)

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่อันกว้างขวางประกอบด้วยทิวทัศน์อันสวยงามสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจมีสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษา เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ที่หายากหรือมีปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นที่น่าอัศจรรย์หรือมีสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม (เสรี, 2525)

อุทยานแห่งชาติ คือพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งสงวนและคุ้มครองสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการค้นคว้าวิจัย นันทนาการ การท่องเที่ยว เป็นสำคัญ (คณะวนศาสตร์, 2530)

ความหมายของอุทยานแห่งชาติ ตาม พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ระบุว่า อุทยานแห่งชาติหมายถึง ที่ดินซึ่งรวมความทั้งพื้นดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งที่ดินบริเวณใดมีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ และเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง ให้คงอยู่ในสภาพเดิมเพื่อสงวนไว้ให้ประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน รัฐบาลสามารถกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติได้

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มีดังนี้ (สุรเชษฐ์, 2539)

1. เพื่อคุ้มครองพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ และมีสภาพทิวทัศน์ ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ เพื่อวัตถุประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาเรียนรู้ และนันทนาการการท่องเที่ยว
2. เพื่อคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพและกระบวนการทางนิเวศวิทยา

3. เพื่อควบคุมและจัดการการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน ทั้งด้านการศึกษา เรียนรู้ แรงบันดาลใจและนันทนาการ ในระดับที่สามารถคงความเป็นธรรมชาติหรือใกล้เคียงความเป็นธรรมชาติได้
4. เพื่อจำกัดและป้องกันการใช้ประโยชน์หรือการบุกรุกครอบครองพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้ง
5. เพื่อคงไว้ซึ่งลักษณะทางนิเวศวิทยา ธรณีสัณฐานวิทยา และความงามซึ่งเป็นเหตุผลของการประกาศจัดตั้ง
6. เพื่อให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นเดิม และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเพื่อการยังชีพที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการข้ออื่นๆ

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติต้องมีลักษณะคือ

1. ไม่มีบุคคลใดมีกรรมสิทธิ์อยู่ในที่ดินที่จะประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ
 - ก. กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ได้แก่ โฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง ตราจองที่รับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว
 - ข. จะต้องมิมีกรรมสิทธิ์อยู่ก่อนวันประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ
2. ไม่มีบุคคลใดครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย
 - ก. ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หมายความว่า การครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 - ข. ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายที่ดิน เช่นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (นส.3)
 - ค. ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามใบอนุญาตและประทานบัตร ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หรือสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
3. ถ้าทบวงการเมืองใดครอบครองที่ดินอยู่ ไม่ส่งผลกระทบต่อประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ทบวงการเมืองหมายถึง หน่วยงานการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของ

- ก. ราชการส่วนกลาง ซึ่งได้แก่กระทรวง ทบวง กรม
 - ข. ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด
 - ค. ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล สุขาภิบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบล

อุทยานแห่งชาติที่อยู่ในระดับมาตรฐานสากล นอกจากมีลักษณะดีเด่นระดับชาติแล้ว จะต้องมีย่านที่ไม่ต่ำกว่า 10 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,250 ไร่ ที่บริหารโดยหน่วยงานรัฐบาลกลาง และมีหน้าที่เพียงพอที่จะสามารถคุ้มครองป้องกันพื้นที่อนุรักษ์ให้รอดพ้นจากการบุกรุกทำลายป่าได้ (กองอุทยานแห่งชาติ, 2535)

สำหรับประโยชน์และคุณค่าของอุทยานแห่งชาตินั้น (ดร.รชนีและสุรเชษฐ์, 2539) ได้ให้ข้อสรุปในส่วนนี้ไว้ว่า อุทยานแห่งชาติในประเทศไทยนับว่ามีคุณค่า และเอื้อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมและชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ตามศักยภาพมากน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรการบริหารจัดการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
2. เป็นแหล่งรักษาความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนนันทนาการ
4. เป็นแหล่งยังชีพของชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาค
5. เป็นแหล่งให้ความรู้ด้านนิเวศวิทยาและปลูกสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์
6. สามารถช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความสมดุลของสิ่งแวดล้อม

การจัดการอุทยานแห่งชาติ

การจัดการอุทยานแห่งชาติจำเป็นต้องยึดวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้งและทรัพยากรที่เป็นองค์ประกอบหลักของพื้นที่ โดยมีหลักการพื้นฐานที่ต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ สุรเชษฐ์ (2541) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการจัดการอุทยานแห่งชาติ สำหรับเป็นทิศทางหรือนโยบายในการดำเนินการเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการท่องเที่ยวหรือการศึกษาวิจัย จะต้องมีย่านประกอบดังนี้

1. การสงวนรักษา (preservation) สงวนรักษาระบบนิเวศให้คงอยู่ คือทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของพื้นที่หรือระบบทุกอย่างจะต้องคงอยู่ให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุดหรือไม่เปลี่ยนแปลง

2. การอนุรักษ์ (conservation) หมายถึง การใช้อย่างชาญฉลาด คือการใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดคือ ไม่เกิดความกระทบกระเทือนต่อระบบ ให้มีเศษเหลือหรือของเสียน้อยที่สุด และให้มีใช้ได้ในระยะเวลายาวนาน เนื่องจากว่าในการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติไม่ใช่การใช้ประโยชน์อย่างสิ้นเปลือง ไม่ใช่การใช้ประโยชน์แบบบริโภคแล้วหมดไป

3. การใช้ประโยชน์แบบชื่นชม (appreciative use) คือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติ

4. ความยั่งยืน (sustainability) คือ ความยั่งยืนของความเป็นธรรมชาติดั้งเดิม ถึงแม้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือความสัมพันธ์กันบ้างก็ตาม แต่ทุกอย่างเมื่อมีการใช้ประโยชน์แล้วกิจกรรมธรรมชาติดำเนินต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และความยั่งยืนในการเข้าไปใช้ประโยชน์แล้วเป็นลักษณะของการใช้แบบชื่นชมในอนาคต

ดรธรณีและสุรเชษฐ์ (2539) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยว่ายึดหลักปรัชญาของการอนุรักษ์ไว้ซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นองค์ประกอบหลักของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนและสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่างๆ เช่น นันทนาการและการท่องเที่ยว การศึกษาวิจัย และการพัฒนาชนบทได้ตลอดไป โดยมีมาตรการและวิธีการในการจัดการดังนี้

1. การวางแผนจัดการและอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ

มาตรการหรือกิจกรรมเบื้องต้นของการดำเนินการเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการพัฒนาสิ่งต่างๆอย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงศักยภาพและข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศรวมทั้งรูปแบบการใช้ประโยชน์และความต้องการของ

ประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งสาระสำคัญในแผนการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีดังนี้

1.1 การดูแลรักษาทรัพยากร ในการวางแผนการจัดการต้องมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึง การป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยุทธวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุ เป้าหมายตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

1.2 นันทนาการและการสื่อความหมาย ในแผนการจัดการต้องมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึง การจัดการเกี่ยวกับนันทนาการและโปรแกรมสื่อความหมายในพื้นที่ ซึ่งจะต้องระบุถึงแหล่ง ท่องเที่ยวและวิธีการในการบำรุงรักษาพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม ตลอดจนคุมไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวยุติ ผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสัตว์ป่าตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1.3 การบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร เมื่อมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามาใช้อุทยานแห่งชาติ ผลต่อมาก็คือความชำรุดทรุดโทรมของทรัพยากรต่างๆที่สร้างขึ้น โดยคำนึงถึงบุคลากรและงบประมาณที่เหมาะสม นอกจากนี้จะต้องระบุถึงผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวและแนวทางในการ บำรุงรักษาหรือฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพเดิมด้วย

1.4 การอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ โดยรอบอุทยานแห่งชาติ และภายในอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนหน่วยงานในพื้นที่ที่มีผลโดยตรงต่อ การดำเนินงานการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีแนวทางในการประสานประโยชน์และความร่วมมือระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.5 การจัดการด้านบุคลากรและการบริหาร โดยมุ่งที่จะวางแนวทางในการกำหนด บุคลากรตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบครบถ้วน สิ่งก่อสร้างและงบประมาณต่างๆในด้านการ ดำเนินงานการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 การกำหนดความสำคัญก่อนหลัง แผนงานที่จัดขึ้นต้องมีกำหนดความจำเป็นว่า กิจกรรมใดมีความสำคัญมากที่สุดควรดำเนินการก่อน ที่มีความสำคัญน้อยลงมาให้ดำเนินการเรียงตามลำดับความสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในอุทยานแห่งชาติ

2. การแบ่งเขตการจัดการ

เขตการจัดการพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติในระบบสากลจะประกอบด้วยเขตต่างๆ ดังนี้ (คณะวนศาสตร์, 2547)

2.1 เขตเพื่อการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (scientific zone) พื้นที่ธรรมชาติเพื่อการศึกษาวิจัยโดยมนุษย์เข้าไปเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ประกอบด้วยลักษณะหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีความเปราะบางของระบบนิเวศ ซึ่งทั้งหมดต้องการความคุ้มครองรักษาอย่างดี เขตนี้ได้รับการกำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การปกป้องรักษาระบบนิเวศ การปกป้องรักษาทรัพยากรทางพันธุกรรมเป็นหลัก ห้ามมีถนน และใช้รถยนต์โดยเด็ดขาด

2.2 เขตป่าธรรมชาติดั้งเดิมหรือเขตป่าเปลี่ยวหรือเขตพื้นที่สันโดษ (primitive zone) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่ได้รับการรบกวนจากมนุษย์น้อย เช่นกัน มีคุณลักษณะระบบนิเวศที่พึงรักษาไว้เช่นเดียวกับเขตที่ 1 เพียงแต่มีขีดความทนทานของระบบนิเวศมากกว่า ยังคงห้ามการตัดถนนและใช้รถยนต์ แต่สามารถพัฒนาพื้นที่ได้เล็กน้อยเพื่อการวิจัย การศึกษาธรรมชาติและกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบที่ทำลายธรรมชาติน้อยที่สุด

2.3 เขตการใช้ประโยชน์เบาบาง (extensive use zone) โดยหลักการแล้วยังคงเป็นพื้นที่ธรรมชาติแต่ประกอบด้วยพื้นที่บางส่วนที่มีกิจกรรมมนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง พื้นที่นี้มีภูมิทัศน์ตามธรรมชาติที่โดดเด่น มีศักยภาพที่จะพัฒนาเพื่อกิจกรรมด้านการศึกษาหาความรู้และกิจกรรมนันทนาการได้

2.4 เขตการใช้ประโยชน์เข้มข้น (intensive use zone) ประกอบด้วยพื้นที่ส่วนที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น มีความโดดเด่นด้านภูมิทัศน์หรือทรัพยากรที่ดึงดูดให้มีการเข้ามาใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างเข้มข้น สภาพภูมิประเทศสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นได้

2.5 เขตสงวนทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (historical/cultural zone) เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์โบราณคดีหรือแหล่งวัฒนธรรมถูกค้นพบและรักษาเอาไว้ วัตถุประสงค์ของเขตมุ่งที่จะรักษาทรัพยากรและพื้นที่เอาไว้เพื่อการศึกษาหาความรู้และใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

2.6 เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (natural recovery zone) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่ถูกบกรบกวนทำลายหรือถูกนำเข้าไปซึ่งชนิดพันธุ์ต่างถิ่นแทนที่ชนิดพันธุ์เดิมของธรรมชาติซึ่งส่งผลให้ระบบนิเวศเดิมเปลี่ยนไป การกำหนดเขตมุ่งที่จะฟื้นฟูสภาพเดิมให้กลับคืนมา

2.7 เขตการใช้ประโยชน์ลักษณะพิเศษ (special use zone) เป็นพื้นที่ที่ปรากฏรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ต่างไปจากวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์ดังกล่าวและลดผลกระทบทางลบอันเกิดกับระบบนิเวศโดยรวมของพื้นที่

ปรีชาและคณะ (2545) ได้สรุปแนวทางการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติของประเทศไทยไว้ว่าควรประกอบด้วยองค์การ 8 ส่วนหลักๆคือ

1. การวางแผนการจัดการ
2. การแบ่งเขตการจัดการ
3. การวางผังบริเวณ
4. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
5. การบริการการท่องเที่ยว
6. การพัฒนาอุทยานแห่งชาติ
7. การศึกษาวิจัยค้นคว้า
8. การจัดองค์การ

อุทยานแห่งชาติแม่วังก์

ข้อมูลเบื้องต้นของอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ จากแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร โดยส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (2542) พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประวัติการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

ด้วยนายสวัสดิ์ คำประกอบ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ในขณะนั้น) ได้มีหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร 0104/9871 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2526 ถึงปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ดร. เฉลิม ชำรงนาวาสวัสดิ์) ขอให้จัดพื้นที่ป่าแม่วงก์-แม่เป็น จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีสภาพธรรมชาติและน้ำตกที่สวยงาม 3 แห่ง สภาพป่าอุดมสมบูรณ์และเป็นป่าต้นน้ำลำธาร กำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติในเดือนสิงหาคม 2526 กองอุทยานแห่งชาติกรมป่าไม้ จึงได้มีคำสั่ง กรมป่าไม้ ที่ 1290/2526 ลงวันที่ 26 สิงหาคม 2526 ให้นายชัยณรงค์ จันทรศาลทูล นักวิชาการป่าไม้ 4 ไปดำเนินการสำรวจหาข้อมูล ปรากฏว่าพื้นที่ดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูง เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่วงก์ มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตกแม่กระสาหรือแม่กิ ซึ่งสูงประมาณ 200 เมตร และหน้าผาต่างๆ สภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าหลายชนิด เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ต่อมาจึงได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดที่ดินบริเวณที่ดินป่าคลองขลุง และป่าคลองแม่วงก์ ในท้องที่ตำบลปางตาไว อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร และป่าแม่วงก์-แม่เป็น ในท้องที่ตำบลแม่แล้ง และตำบลห้วยน้ำหอม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2530 ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 104 ตอนที่ 183 ลงวันที่ 14 กันยายน 2530 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 55 ของประเทศ

ที่ตั้งและอาณาเขต

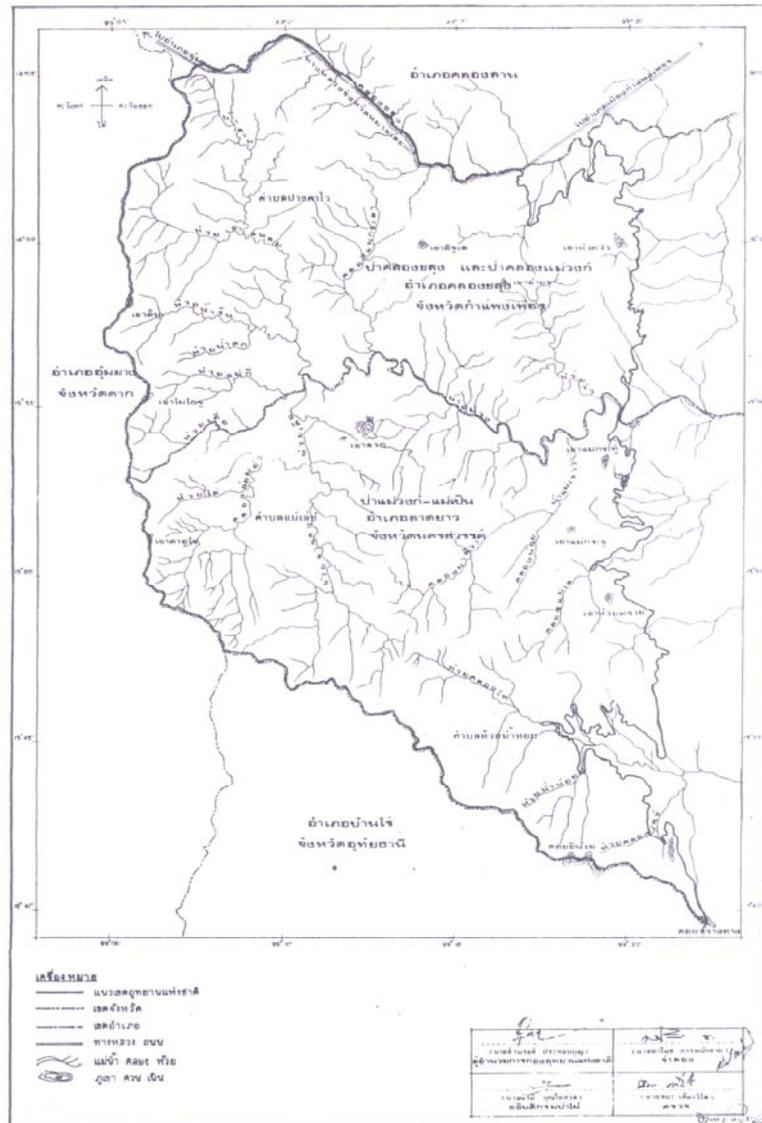
อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีเนื้อที่ประมาณ 894 ตารางกิโลเมตร หรือ 558,750 ไร่ ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลปางตาไว อำเภอคลองขลุง (ปัจจุบันเป็นอำเภอปางศิลาทอง) จังหวัดกำแพงเพชร และตำบลแม่แล้ง ตำบลห้วยน้ำหอม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ (ปัจจุบันเป็นตำบลแม่แล้ง อำเภอแม่วงก์ และตำบลแม่เป็น กิ่งอำเภอแม่เป็น) ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย อยู่ห่างจากตัวเมืองกำแพงเพชรประมาณ 77 กิโลเมตร หรืออยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 15 องศา 40 ลิปดา ถึง 16 องศา 05 ลิปดาเหนือ และอยู่ระหว่างเส้นลองจิจูดที่ 99 องศา 05 ลิปดา ถึง 99 องศา 02 ลิปดาตะวันออก ดังแสดงในภาพที่ 2

อาณาเขตของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีดังนี้

ทิศเหนือ	จด	ป่าคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
ทิศใต้ อุทัยธานี	จด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัด
ทิศตะวันออก	จด	หมู่บ้านต่างๆในเขตท้องที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชรที่ระดับความสูง 200 เมตร
ทิศตะวันตก	จด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก (สันเขาโมโกจู-สันเขาห้วยขาแข้ง)

แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา
กำหนดบริเวณที่ดินป่าคลองซุง และป่าคลองแม่วงก์ ในท้องที่ตำบลปางตาโ้ว อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร
และป่าแม่วงก์-แม่เปิน ในท้องที่ตำบลแม่เสด็จ และตำบลห้วยป่าหอม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๓๐

เนื้อที่ประมาณ 894 ตารางกิโลเมตร หรือ 558,750 ไร่
มาตราส่วน 1 : 200,000
มาตรา 0 0.5 1 1.5 2 กิโลเมตร

ภาพที่ 2 แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ภาพที่ 3 ป้ายแสดงที่ตั้งของช่องเย็นและสภาพภูมิประเทศ
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

สภาพป่าที่ราบลุ่มอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

ภาพที่ 4 ป้ายแสดงสภาพป่าที่ราบลุ่มอุทยานแห่งชาติแม่วงก์
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ภาพที่ 5 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวแก่งผาคอยนาง
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ภาพที่ 6 สถานที่ท่องเที่ยว น้ำตกแม่กิ
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ภาพที่ 7 สถานที่ท่องเที่ยว น้ำตกแม่เรา
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ภาพที่ 8 สถานที่ท่องเที่ยว ยอดเขาโมโกจู
ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ข้อห้ามและบทกำหนดโทษ ในเขตอุทยานแห่งชาติ			
ลำดับ	การกระทำผิด	บทกำหนดโทษ	
		ปรับ / บาท	จำคุก / ปี
1	เก็บหิน	500	ไม่เกิน 20 ปี
2	เก็บพันธุ์ไม้ ใบไม้	500	—
3	ขีดเขียนในที่ต่างๆ	500	—
4	นำอาวุธเข้าไป	500	—
5	ล่าสัตว์	ไม่เกิน 20000	5
6	ยิงปืน	500	—
7	ส่งเสียงดัง	500	—
8	ทิ้งขยะ	500	—
9	ทำลายป้ายต่างๆ	500	—
10	ไม่เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่	1,000	ไม่เกิน 1 เดือน

ภาพที่ 9 ป้ายแสดงข้อห้ามและบทกำหนดโทษในเขตอุทยานแห่งชาติ
 ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ภาพที่ 10 ภาพแสดงกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
 ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2548)

ลักษณะทางนิเวศวิทยา

1. ลักษณะภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนเรียงรายกันอยู่ตามเทือกเขาถนนธงชัย ลดหลั่นลงมาจนถึงพื้นที่ราบประมาณ 40-50 ลูก ยอดที่สูงที่สุดคือยอดเขาโมโกจู มีความสูงประมาณ 1,960 เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ต้นกำเนิดแม่น้ำแม่วงก์ ส่วนพื้นที่ราบมีอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณริมแม่น้ำ และยังเป็นแหล่งแร่สำคัญคือแร่ไมกา

2. ลักษณะทางธรณีวิทยา

ลักษณะทางธรณีในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จะเป็นบริเวณที่พบหินหินแปรพวกหินไนส์ และหินชีสต์ พบทางด้านทิศตะวันตกของ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร และพบหินแกรนิต หินไดออไรท์ หินแกรโน-ไดออไรท์ และหินพวก ควอทซ์

ลักษณะของดินในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ประกอบด้วยดินชุดอุทัย ชุดนาบอน และชุดกุสุมา ดินชุดม่วงค่อม ดินชุดกำแพงเพชร และดินชุดแม่สาย พบดินทั้ง 4 ชุด อยู่ปะปนกันจนไม่สามารถแยกออกได้

3. ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยภูเขาสูงชัน สลับซับซ้อนสภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบ และป่าเต็งรัง ที่ยังคงค่อนข้างสมบูรณ์ช่วงฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อากาศค่อนข้างหนาวเย็นจัด เนื่องจากลี้มความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่มาลงมาทางตอนใต้เข้าสู่ประเทศไทยตอนบน และปกคลุมทั่วประเทศลมที่พัดมาสู่ประเทศไทยในฤดูนี้คือลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนช่วงฤดูร้อนเริ่มต้นจากเดือนมีนาคม ไปจนถึงเดือนพฤษภาคม อากาศค่อนข้างร้อนจัด และมีฝนตกน้อย ทำให้สังคมพืชหลายชนิดผลัดใบ โดยเฉพาะป่าเต็งรังและป่าผสมผลัดใบ ลักษณะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการลุก

ใหม่ไฟได้ง่าย ข้อมูลด้านอากาศที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ กระแสลม ปริมาณการระเหยและปริมาณน้ำฝน เพื่อศึกษาสภาพภูมิอากาศของพื้นที่ปรากฏว่าภายในบริเวณ พื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ไม่มีสถานีตรวจวัดอากาศตั้งอยู่ จึงไม่มีการวัดและบันทึกข้อมูลมาก่อน ดังนั้นจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลภูมิอากาศจากสถานีใกล้เคียงประจำจังหวัด ได้แก่ สถานีตรวจวัด อากาศจังหวัดนครสวรรค์ และสถานีตรวจวัดอากาศจังหวัดกำแพงเพชร

4. สภาพป่าไม้และลักษณะสังคมพืช

ลักษณะพืชพรรณธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ โดยเฉพาะบริเวณภายใน อุทยานจะประกอบด้วยสังคมพืชป่าที่สมบูรณ์เนื่องจากปราศจากสิ่งรบกวน ส่วนบริเวณใกล้แนว เขตพื้นที่โดยรอบอุทยานประกอบด้วยสังคมพืชไม่สมบูรณ์เนื่องจากเกิดไฟป่าทุกปี สภาพป่าในเขต อุทยานแห่งชาติแม่วงก์แบ่งได้เป็น 6 ชนิด คือ

1. ป่าดงดิบเขา (hill evergreen forest) จะพบอยู่บริเวณที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ปานกลางประมาณ 1,300-1,500 เมตร จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียมโดยสททวิจัยแห่งชาติ (2538) พบว่ามีประมาณ 4,937 ไร่หรือประมาณ 0.88 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด พันธุ์ไม้ที่พบส่วนใหญ่ เป็นไม้วงศ์ก่อ ได้แก่ ก่อไบเลื่อม (*Castanopsis tribuloides*) ก่อเคียว (*Castanopsis acuminatissima*) ก่อลิ้น (*Castanopsis indica*) ก่อหนาม (*Castanopsis costata*) ก่อดลัด (*Quercus ramsbottmii*) ก่อ แอบ (*Quercus semiserrata*) นอกจากนี้ยังพบไม้ชนิดอื่นที่เป็นไม้เด่นอีกหลายชนิดเช่น ทะโล้ (*Schima*) กะเพราดั้น (*Cinnamomum glaucescens*) จำปาป่า (*Michelia champaca*) หนอนจี้ควาย (*Gironniera nervosa*) ในชั้นเรือนยอดลงมาพบไม้ขนาดกลางขึ้นอยู่อีกหลายชนิดเช่น กำลั้งเสื่อ โคร่ง (*Betula alnoides*) อบเชย (*Cinnamomum bejolghota*) เหมือดคน (*Helicia rubusta*) ดำดง (*Diospuros variegata*) กกล้วยถาญี (*Diospuros Glandulosa*) และมะนาวควาย (*Critus medica*) เป็นต้น ตามบริเวณลำต้นและกิ่งของไม้ใหญ่ๆเหล่านี้จะมีไลเคนมอสขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไปและบริเวณ พื้นที่ป่าจะมีเฟิร์นและลูกไม้ กล้าไม้ของไม้เรือนยอดเด่นขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไป

2. ป่าดงดิบแล้ง (dry evergreen forest) พบว่ามีเนื้อที่ประมาณ 122,065 ไร่ หรือ ประมาณ 21.85 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด พันธุ์ไม้ที่สำคัญที่พบในสังคมป่าชนิดนี้เป็นไม้ชั้น เรือนยอดเด่น ซึ่งมักเป็นไม้ในวงศ์ยาง (*Dipterocarpaceae*) เช่น ยางแดง (*Dipterocarpus turbinatus*) ยางนา (*Dipterocarpus alatus*) กระบาก (*Anisoptera costata*) พะยอม (*Shorea talura*)

ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea*) ส่วนไม้อื่นๆที่เป็นไม้เรือนยอดเด่นเช่น ปออีเก้ง (*Pterocymbium javanicum*) สมพง (*Tetrameles nudiflora*) มะหาด (*Artocarpus lakoocha*) สำหรับไม้ชั้นเรือนยอดรองที่พบขึ้นปะปนระหว่างไม้ผลัดใบกับไม้ไม่ผลัดใบในป่าดงดิบแล้งได้แก่ เฌียงพริ้นางแอ (*Carallia brachiata*) กะเบาหลัก (*Hydnocarpus ilicifolius*) พลอง (*Memecylon spp.*) กัดลิ้น (*Walsura trichostemon*) ลำควน (*Melodorum fruticosum*) สังกมป่าดงดิบแล้งนี้มีไม้ที่ให้ผลรับประทานได้อีกหลายชนิด เป็นต้นพันธุ์ของไม้ผลที่ปลูกกันในปัจจุบัน และเป็นอาหารของสัตว์ป่าในพื้นที่ เช่นลำไยป่า (*Paranephelium longifoliolatum*) คอแลน (*Nephelium hypoleucum*) มะหาด (*Lepisanthes rubiginosa*) ไทร (*Ficus annlata*) มะไฟป่า (*Baccaurea sapida*) สภาพทั่วไปของป่าดงดิบแล้งจะมีลูกไม้กล้าไม้ของไม้เรือนยอดขึ้นปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น นอกจากนี้ยังมีไม้พุ่มต่างๆที่ทนร่มอีกมากมายหลายชนิด เช่น เข็มขาว (*Tarenna collonsae*) หนามคนทา (*Horrisonia perforate*) ว่าน และพืชหัวต่างๆ อีกทั้งกล้วยไม้ต่างๆอีกมากมาย

3. ป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) ป่าเบญจพรรณมีลักษณะเด่นคือพันธุ์ไม้ทุกชนิดจะมีการผลัดใบทั้งหมดต้นในช่วงฤดูแล้งของปี ซึ่งจะพบเป็นส่วนใหญ่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์คือประมาณ 329,937 ไร่ หรือประมาณ 59.05 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสามารถแยกได้เป็นป่าเบญจพรรณชื้น ซึ่งจะพบในบริเวณที่ค่อนข้างมีความชุ่มชื้นหรืออยู่บริเวณรอยต่อกับป่าดิบแล้ง อีกชนิดหนึ่งคือป่าเบญจพรรณแล้ง จะพบอยู่บริเวณความแห้งแล้งมากกว่าในชนิดแรกหรืออยู่บริเวณรอยต่อของป่าเต็งรัง ลักษณะโครงสร้างของป่าเป็นแบบป่าเปิด มีความหนาแน่นน้อย พรรณไม้ที่สำคัญของป่าเบญจพรรณในชั้นเรือนยอดบนสุดพบไม่มีค่าหลายชนิดขึ้นอยู่เป็นไม้เรือนยอดเด่น เช่น สัก (*Tectona grandis*) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa*) ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus*) เสลา (*Lagerstroemia loudonii*) สมอพิเภก (*Terminalia bellerica*) กระจี้เขากวาย (*Dalbergia cultrata*) ชิงชัน (*Dalbergia oliveri*) แดง (*Xylia kerrii*) ช้อ (*Gmelina arborea*) จีวป่า (*Bombax anceps*) เป็นต้น สำหรับไม้เรือนยอดรองที่พบขึ้นอยู่ได้แก่ ปี่จั่น (*Millettia brandisisna*) กาสามปึก (*Vitex peduncularis*) ปอนางนวล (*Urena lobata*) เพกา (*Oroxylum indicum*) พฤษภ (*Albizia lebbek*) นอกจากนี้ยังพบไม้พุ่มอีกชั้นเรือนยอดอยู่ภายใต้เรือนยอดรองของป่าประเภทนี้อีกชั้นหนึ่ง มีพันธุ์ไม้หลายชนิดเช่น ดีว (*Cratoxylum formosum*) เปล้าหลวง (*Croton oblongifolius*) ป่าเบญจพรรณนั้นเป็นแห่งของไม้ไผ่ที่สำคัญ พบว่ามีไม้ไผ่ขึ้นอยู่หลายชนิด เช่น ไผ่ป่า (*Bambusa arundinacea*) ไผ่ไร่ (*Gigantochloa albociliata*) ไผ่ขางนวล (*Dendrocalamus strictus*) ไผ่รวก (*Thysostachys siamensis*) เป็นต้น

4. ป่าเต็งรัง (dry deciduous dipterocarp forest) ปรากฏอยู่ในพื้นที่อุทยาน 37,833 ไร่ หรือประมาณ 6.77 เปอร์เซ็นต์ พรรณไม้เด่นที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่แห่งนี้พบเป็นชั้นเรือนเด่น ได้แก่ เต็ง (*Shorea obtusa*) รัง (*Shorea siamensis*) ยางกราด (*Dipterocarpus intricatus*) ยางเหียง (*Dipterocarpus obtusifolius*) ยางพลวง (*Dipterocarpus tuberculatus*) มะเกิ้ม (*Canarium kerrii*) ประคู้ (*Pterocarpus macrocarpus*) มะม่วงป่า (*Mangifera longipetiolata*) มะค่าเต้ (*Sindora siamensis*) พะยอม (*Sindora talura*) ชั้นเรือนยอดของสังคมป่านี้ประกอบด้วยไม้หลากหลายชนิดมีความสูง 8-12 เมตร เช่นมะขามป้อม (*Phyllanthus emblica*) สมอไทย (*Terminalia chebula*) ก่อพะ (*Quercus kerrii*) ก้อนก (*Lithocarpus polystachyus*) ติวแดง (*Cratoxylum formosum*) คำมอกน้อย (*Gardenia obtusifolia*) กาสามปึก (*Vitex peduncularis*) เป็นต้น

5. ทุ่งหญ้า, ไร่ร้าง (savanna, destroyed forest) อุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีพื้นที่ทุ่งหญ้า ไร่ร้างอยู่ประมาณ 12,353 ไร่ หรือ 2.21 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ ไร่ร้างเกิดจากการทำลายป่าของชนกลุ่มน้อย สังคมพืชที่ขึ้นทดแทนในพื้นที่ถูกทำลายมีปรากฏหลายรูปแบบในพื้นที่ค่อนข้างเลวมาก มักปกคลุมด้วยหญ้าคา (*Imperata cylindrica*) และมีหญ้านิวหนุ (*Fimbristylis dichotoma*) เลา (*Saccharum spontaneum*) บริเวณที่มีความชื้นสูงมากอาจพบสาบเสือ (*Eupatorium odoratum*) ผสมอยู่บางตอน ส่วนไร่ร้างบริเวณริมห้วยหรือในหุบที่ขึ้นมักปกคลุมด้วยหญ้าพง (*Saccharum fuscum*) แฉมหลวง (*Themeda arundinacea*) และพื้นที่ที่ถูกทำลายยังไม่รุนแรงยังมีตอไม้เดิมขึ้นอยู่สังคมพืชจะปกคลุมด้วยไม้ที่แตกหน่อจากตอเดิมผสมกับไม้เบิกนำหลายชนิด เช่น มะเดื่อหอม (*Ficus pyriformis*) จีวป่า (*Bombax anceps*) ติวแดง (*Cratoxylum formosum*) หว้า (*Syzygium cumini*) ลำพูป่า (*Duabanga grandiflora*) และในบางแห่งจะพบไม้พุ่มหนามขึ้นอยู่เป็นหย่อมๆ เช่น ไมยราบเครือ (*Mimosa invisa*) และไมยราบต้น (*Mimosa pudica*) เป็นต้น

5. ทรัพยากรสัตว์ป่า

จากการสำรวจสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ พบสัตว์ต่างๆ ดังนี้

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่สำรวจพบทั้งหมด 57 ชนิด จาก 46 สกุล ใน 26 วงศ์ ในจำนวนนี้เป็นสัตว์ป่าสงวน 2 ชนิดคือสมเสร็จ (*Tapirus indicus*) พบว่ามีกระจายอยู่ในป่าดิบแล้งและป่าดิบเขา ในตอนกลางของพื้นที่ และเสียดผา (*Naemorhedus sumatraensis*) ซึ่งมีแหล่งกระจายพันธุ์อยู่ตามบริเวณเขาหินปูน

นอกจากนี้ยังมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดที่ใกล้จะสูญพันธุ์อีกหลายชนิด ได้แก่ ช้างป่า (*Elephas maximus*) ซึ่งพบหากินอพยพไปมาทางตอนใต้ของพื้นที่ซึ่งอยู่ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง กระตัง (*Bos gaurus*) วัวแดง (*Bos Javanicus*) เสือโคร่ง (*Panthera tigris*) เสือดาว (ดำ) (*Panthera pardus*) หมีควาย (*Ursus thibetanus*) หมีหมา (*Ursus malayamus*) นาก (*Lutrogale perspicillata*) ชะนีมือขาว (*Hylobates lar*) ค่าง (*Presbytis spp.*) และลิง (*Macaca spp.*) เป็นต้น ส่วนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กได้แก่ กระรอก ค้างคาว อ้น เป็นต้น

2. สัตว์จำพวกนก จากการสำรวจพบนกชนิดต่างๆมากถึง 196 ชนิด จาก 128 สกุล และ 48 วงศ์ ส่วนใหญ่เป็นชนิดที่พบเห็นจากการสำรวจโดยตรงทั่วพื้นที่ทุกแหล่งอาศัย แหล่งน้ำ ชับ และหนอง บึง ต่างๆ

3. สัตว์เลื้อยคลาน ที่พบในอุทยานมีจำนวน 22 ชนิด 19 สกุล ใน 11 วงศ์
4. สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก พบในอุทยาน เพียง 7 ชนิด 5 สกุล ใน 4 วงศ์
5. ปลา พบปลาน้ำจืดในลำน้ำแม่वंก 10 ชนิด 9 สกุล ใน 7 วงศ์

การเดินทางไปอุทยานแห่งชาติแม่वंก

เดินทางได้โดยทางรถยนต์ 2 ทางคือ

1. ถนนสายเอเชีย จากกรุงเทพฯ-กำแพงเพชร-คลองลาน สู่อุทยานแห่งชาติแม่वंก ตามทางหลวงหมายเลขที่ 1117 กิโลเมตรที่ 65 ถนนคลองลาน-อุ้มผาง
2. ถนนสายกรุงเทพฯ-นครสวรรค์-ลาดยาว-คลองลาน สู่อุทยานแห่งชาติแม่वंก ตามเส้นทางเดิม คือทางหลวงหมายเลข 1117 กิโลเมตรที่ 65 ถนนคลองลาน-อุ้มผาง

แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร ได้จัดทำเสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ.2542 โดยส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกรมป่าไม้(เดิม)และได้รับอนุมัติให้ใช้เป็นแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ระหว่าง พ.ศ.2542-2546 แผนแม่บทได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เล่มที่ 1 เป็นรายงานข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยข้อมูลทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมการท่องเที่ยวและสื่อความหมาย ธรรมชาติ องค์การบริหาร สิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ส่วนเล่มที่สอง นั้น มีเนื้อหาประกอบด้วยนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกรอบการจัดการ การแบ่งพื้นที่เขตการจัดการ งบประมาณในการดำเนินงานและการนำแผนสู่การปฏิบัติ

แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีลักษณะและบทบาทที่สำคัญดังนี้

1. เป็นแนวทางพื้นฐานของการดำเนินการจัดการ พัฒนาอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ใช้ช่วงระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่จัดทำแผนแล้วเสร็จ และได้รับความเห็นชอบหรืออนุมัติให้ดำเนินการตามแผนจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ
2. เป็นแผนโครงการหรือแผนกลยุทธ์ที่ระบุนโยบายโครงการของกิจกรรมการจัดการ พัฒนาอุทยานแห่งชาติในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้บริหารจะสามารถนำไปจัดทำรายละเอียดเป็นแผนปฏิบัติการต่อไปได้
3. บรรจขื่อเสนอการดำเนินการจัดการ พัฒนาอุทยานแห่งชาติที่เหมาะสมควรแก่การดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนในช่วงเวลาของแผน

ในการจัดการอุทยานแห่งชาติเป้าหมายหลักคือการจัดการทรัพยากรอันมีค่าในพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป เป้าหมายรองคือการจัดการกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่มีอยู่โดยยึดหลักให้กิจกรรมต่างๆที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแนวทางในการจัดการและการกำหนดกิจกรรมต่างๆในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จึงต้องใช้เครื่องมือคือการแบ่งเขตการจัดการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการพื้นที่ การใช้ทรัพยากร การตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้การบริหารงานให้เป็นประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากแนวคิดดังกล่าวจึงต้องมีการแบ่งเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ออกเป็นเขตต่างๆ ดังนี้

1. เขตบริการ (intensive use zone) เป็นบริเวณที่มีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งทางอุทยานแห่งชาติจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยจัดให้เป็นเขตบริการมีลักษณะดังนี้ เป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าออกได้โดยสะดวก มีแหล่งน้ำสำหรับการใช้สอยและบริโภค ไม่เป็นบริเวณที่มีพืชและสัตว์ที่หายาก หรือมีสภาพธรรมชาติที่ต้องสงวนเป็นพิเศษ สภาพแวดล้อมโดยรวมมีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดการพัฒนาดังกล่าวได้มากกว่าบริเวณอื่นๆ ซึ่งได้แก่

- 1.1 บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ
- 1.2 บริเวณบ่อน้ำร้อน
- 1.3 บริเวณบ้านพักของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
- 1.4 บริเวณบ้านพักนักท่องเที่ยว
- 1.5 บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติรวมไปถึงจุดสกัดที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติ

2. เขตเพื่อการพักผ่อนและการศึกษาหาความรู้ (outdoor recreation zone) เป็นบริเวณที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จัดเขตท่องเที่ยวและนันทนาการได้ดังนี้

- 2.1 บริเวณอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ กิโลเมตร 65 ถนนคลองลาน อุ้มผาง อำเภอคลองขลุง (อำเภอปางศิลาทอง) จังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะภูมิประเทศอุดมไปด้วยพันธุ์ไม้ มีลำน้ำคลองขลุงไหลผ่าน มีแก่งหิน ลานหินอันกว้างใหญ่
- 2.2 บริเวณแก่งผาคอยนาง
- 2.3 บริเวณบ่อน้ำอุ่น
- 2.4 บริเวณจุดชมวิวกิโลเมตรที่ 57 ถึง 115
- 2.5 บริเวณน้ำตกแม่กระสา
- 2.6 บริเวณน้ำตกแม่กิ-น้ำตกแม่วงก์
- 2.7 บริเวณน้ำตกแม่เรา

2.8 บริเวณน้ำตกเขาโบสถ์

2.9 บริเวณยอดเขาโมโกจู

2.10 ช่องเขีน(กม.93)

3. เขตสงวนสภาพธรรมชาติ (primitive zone) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่นอกเหนือไปจากการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆและยังคงมีความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมอยู่มาก การกำหนดเขตนี้เพื่อที่จะรักษาสภาพธรรมชาติดังกล่าวให้คงอยู่ตลอดไป การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่จะอนุญาตเฉพาะเข้าไปศึกษาวิจัยและประกอบกิจกรรมนันทนาการที่ไม่กระทบกระเทือนต่อสภาพธรรมชาติเช่น การเดินป่า ปลูก ชมพันธุ์ไม้ ไม่อนุญาตให้มีการก่อสร้าง ยกเว้นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ การปรับปรุงทางเท้าให้เข้าถึงพื้นที่บางส่วนเท่านั้น

4. เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (recovery zone) เป็นเขตที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมบริเวณอุทยานแห่งชาติบางส่วนที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมไปจากเดิม ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะควบคุม มิให้มีการบุกรุกพื้นที่เพิ่มขึ้นและวางแนวทางเฉพาะในการฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลาย

จากการศึกษาแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร (ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, 2542) ได้แบ่งแผนงานและโครงการเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เป็น 4 แผนหลักดังนี้

1. แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์คือเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศวิทยา ชนิดพันธุ์พืช ชนิดพันธุ์สัตว์ และแหล่งท่องเที่ยว และจากสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงชันและสลับซับซ้อนเรียงรายกันอยู่ตามเทือกเขาถนนธงชัยลดหลั่นกันมาจนถึงพื้นที่ราบ ทำให้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ และน้ำตกหลายแห่ง เป็นพื้นที่ที่น่าสนใจสำหรับเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษาธรรมชาติยังไม่มีผู้เข้าชมมากนักเนื่องจากความลำบากในการเข้าถึง ดังนั้นปัญหาจากการลักลอบตัดไม้ ล่าสัตว์และการเก็บหาของป่า นับเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง อีกทั้งแนวเขตของอุทยานแห่งชาติทางด้านตะวันออกซึ่งติดกับหมู่บ้านต่างๆในเขตจังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร ยังไม่มีการติดป้ายและทำเครื่องหมายแนวเขตที่แน่นอน นอกจากนี้

อุทยานแห่งชาติยังขาดข้อมูลพื้นฐานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางด้านป่าไม้ สัตว์ป่า และระบบนิเวศ การศึกษาและการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ

เป้าหมาย

1. คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภท ที่อยู่ภายในอุทยานแห่งชาติแม้วงกัให้มีสภาพดี เพื่อให้เป็นแหล่งพันธุกรรมของพืชและสัตว์ เพื่อการศึกษาหาความรู้ และเพื่อประโยชน์ในด้าน นันทนาการ และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน
2. สำรวจทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ สัตว์ป่า พรรณไม้ และระบบนิเวศ เพื่อหาทาง จัดการทรัพยากรธรรมชาติประเภทดังกล่าวให้คงอยู่ยั่งยืนตลอดไป
3. ฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่ธรรมชาติ โดยปล่อยให้มีการฟื้นฟูเองตาม ธรรมชาติหรือช่วยฟื้นฟู

2. แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและค่าบริการประชาชน

วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติก็คือเพื่อการนันทนาการและการ พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน จึงเป็นหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติที่จะต้องให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ

เป้าหมาย

1. กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยว การพักผ่อนให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ
2. พัฒนากิจกรรมสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจใน คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ
3. วางกรอบการอนุรักษ์ และรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงความเป็นธรรมชาติไว้ให้ยาวนานที่สุด

3. แผนการพัฒนาบำรุงรักษาสังก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

สิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารการจัดการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ก็มีสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้อยู่ในขณะนี้มีทั้งอยู่ในสภาพดีและสภาพการใช้ได้ชั่วคราว

อาคารบ้านพักสิ่งก่อสร้างภายในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีจำนวน 30 รายการ พบว่าอยู่ในสภาพดี ใช้งานได้แต่ก็ต้องการการบำรุงรักษาเพื่อให้ใช้ได้ยาวนานที่สุด และต้องเพิ่มจำนวนเพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการอุทยานแห่งชาติด้วย

ส่วนเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่าอยู่ในสภาพดีพอใช้งานได้อยู่บ้าง และที่ชำรุดต้องซ่อมแซม โดยเฉพาะยานพาหนะเช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ จะต้องมีการซ่อมแซมมากกว่าอย่างอื่น เนื่องจากต้องใช้งานหลายๆด้าน ทำให้มีการเสื่อมสภาพเร็วกว่าปกติ จึงจะต้องเตรียมความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆเพื่อให้เหมาะสมกับงาน ประมาณงานและสภาพพื้นที่อีกด้วย

เป้าหมาย

1. ดำเนินการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่จริง
2. จัดหาสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ให้ได้ตามที่กำหนดในแผนแม่บทเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการอุทยานแห่งชาติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

4. แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์พอที่จะสรุปปัญหาได้ดังนี้

1. จัดโครงสร้างการบริหารไม่สอดคล้องกับภารกิจ เนื่องจากมีพื้นที่จำนวนมากและมีความอุดมสมบูรณ์สูงทำให้มีการลักลอบบุกรุกพื้นที่ป่า ส่วนหนึ่งเพราะมาจากการขาดแคลนบุคลากร และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

2. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3. เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่อันตรายสมควรได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการเสี่ยงภัย ตลอดจนสวัสดิการด้านอื่นๆด้วย

4. ต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานข้างเคียงที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยต้องทำอย่างครบวงจร จากแหล่งที่ลักลอบไปจนถึงนายทุนผู้รับซื้อ

เป้าหมาย

1. เพิ่มจำนวนและประสิทธิภาพของบุคลากร
2. พัฒนากลไกการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ให้มีประสิทธิภาพ
3. สร้างขวัญและกำลังใจและสวัสดิการสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
4. ประสานงานกับหน่วยงานข้างเคียงที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติ
5. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนที่อยู่รอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
6. อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติเป็นงานวิจัยใหม่ที่มีการดำเนินการน้อยมาก ทั้งๆที่มีการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติในหลายพื้นที่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ผลการศึกษาจากการวิจัยเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

ปรีชา (2545) ได้ศึกษาการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกับแนวคิดและหลักการของการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยทำการตรวจเอกสารเพื่อกำหนดตัวชี้วัดเบื้องต้นและให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและให้ค่าถ่วงน้ำหนักหรือค่าความสำคัญตัวชี้วัดแต่ละตัว จากนั้นนำไปใช้ในการศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวหลักของอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จำนวน 4 แห่ง คือ น้ำตกกรุงชิง น้ำตกกะโรม น้ำตกพรหมโลก และน้ำตกอ้าย

เจียว โดยเก็บข้อมูล 2 ส่วนคือ การประเมินการจัดการพื้นที่โดยผู้วิจัยและการประเมินการจัดการนักท่องเที่ยวโดยทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประเมินคุณภาพ โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก พบว่าคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในบริเวณน้ำตกกรุงชิง น้ำตกกะโรม น้ำตกพรหมโลก และน้ำตกอ้ายเจียว และในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าระดับคุณภาพเท่ากับ 2.82, 2.83, 2.86, 3.06 และ 2.90 ตามลำดับ ในส่วนของนักท่องเที่ยวพบว่า ร้อยละ 78.5 นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีความคิดเห็นต่อพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการในพื้นที่และความพึงพอใจโดยรวมในเรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 2.80, 2.61 และ 2.60 ตามลำดับ

อนันต์ (2547) ได้ศึกษาการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติปางสีดา โดยทำการประเมินสองแนวทางคือประเมินผลการจัดการตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติปางสีดา ประกอบด้วย 4 แผนหลัก 36 กิจกรรม โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยาน การสังเกต และการตรวจสอบข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อให้คะแนนเป็นร้อยละของผลงานทั้งหมด ประเมินผลเป็น 3 ระดับ และการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการโดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 400 ตัวอย่าง ใน 4 ประเด็นหลัก คือความพึงพอใจโดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความตั้งใจกลับมาเยือนในอนาคต และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จากนั้นนำค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยที่ได้ไปกำหนดค่าระดับ ทำการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการเป็น 3 ระดับ โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก ผลการศึกษาพบว่าผลการจัดการตามแผนแม่บทฯ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของแผนคือ พ.ศ.2536-2540 โดยภาพรวมได้ดำเนินการตามแผนงานอยู่ในเกณฑ์ผลงานดี ผลสำเร็จตามแผนงานอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ในการประเมินผลสำเร็จตามแผนงาน แผนการนันทนาการและสื่อความหมายตามธรรมชาติมีผลงานดี แผนการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติมีผลงานพอใช้ แผนงานที่ต้องปรับปรุงได้แก่ แผนการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและบำรุงรักษา และแผนการบริหารงานของอุทยานแห่งชาติโดยทั่วไป ในส่วนด้านคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการผลที่ได้คือ ความพึงพอใจโดยรวม ความตั้งใจในการกลับมาเยือนในอนาคต และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีคะแนนอยู่ในระดับคุณภาพสูง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการมีคะแนนอยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง ระดับคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในภาพรวม มีคุณภาพจัดการสูง

เสาวนีย์ (2547) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลการจัดการอุทยานแห่งชาติตามหลักวิชาการ และเพื่อประเมินประสิทธิผลการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลการจัดการตามวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติทั้งสิ้น 20 ตัวชี้วัด แต่ละตัวชี้วัดมีค่าถ่วงน้ำหนักหรือค่าความสำคัญตั้งแต่ 1-5 มีรายละเอียดในการประเมินให้คะแนนประสิทธิผลที่แบ่งออกเป็น 5 ช่วงคะแนนเช่นเดียวกับค่าถ่วงน้ำหนัก จากคะแนน 1 ประสิทธิผลต่ำมาก ถึง 5 ประสิทธิผลสูงมาก จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดทั้งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ และประเมินประสิทธิผลรวมของการจัดการโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก ผลการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีระดับประสิทธิผลการจัดการอยู่ในระดับปานกลางมีค่าคะแนนจากการประเมินเท่ากับ 3.64 โดยวัตถุประสงค์ที่มีค่าคะแนนสูงสุด คือ วัตถุประสงค์เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบนิเวศ ทรัพยากรทางพันธุกรรม และความหลากหลายทางชีวภาพภายในระบบมีค่าเท่ากับ 5.00 รองลงมา คือวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวของประชาชน มีค่าคะแนนเท่ากับ 4.60 วัตถุประสงค์เพื่อรักษาไว้ซึ่งภูมิทัศน์และความงดงามตามธรรมชาติในพื้นที่ มีค่าเท่ากับ 4.00 วัตถุประสงค์เพื่อกำจัดและป้องกันการใช้ประโยชน์หรือการบุกรุกครอบครองพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.00 วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนรอบพื้นที่และภูมิภาค มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.71 และวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมการศึกษาวิจัย ตรวจสอบและติดตามผลด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.50 โดยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้แก่ ความไม่เพียงพอของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านวิจัย การขาดการติดตามตรวจสอบงานด้านการวิจัย ระบบการจัดเก็บข้อมูล ความไม่เพียงพอของทรัพยากรธรรมชาติสนับสนุนการดำเนินงานด้านการวิจัย พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติถูกบุกรุก การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ทัศนคติของประชาชนท้องถิ่นต่ออุทยานแห่งชาติและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

คณะวนศาสตร์ (2547) ได้จัดทำรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิเคราะห์ทบทวนการดำเนินงานตามแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ผ่านมา โดยศึกษาจากพื้นที่อนุรักษ์ 4 พื้นที่ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของแผนแม่บทกับการดำเนินงานตามแผนแม่บทของพื้นที่อนุรักษ์ทั้ง 4 พื้นที่ และวิเคราะห์ความสำเร็จของ

การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ตามหลักวิชาการ ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของการดำเนินงานตามแผนแม่บทพบว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวมีการดำเนินงานตามแผนแม่บทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.82 รองลงมาคืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ร้อยละ 55.00 อุทยานแห่งชาติหาดพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี ร้อยละ 45.45 น้อยที่สุดอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ร้อยละ 33.00 ในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่ได้ทำการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ จำนวน 12 ตัวชี้วัดจำแนกกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่ออกเป็น 5 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดกำหนดให้มีค่าความสำคัญกับเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนในการประเมิน จากนั้นนำมาหาค่าระดับโดยใช้ค่าสูงสุด ลบ ค่าต่ำสุดหารด้วยจำนวนชั้นการแบ่งระดับ จึงได้เกณฑ์ในการประเมิน ผลการประเมินพบว่า ความสำเร็จของการจัดการพื้นที่ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนน 2.66 อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนน 2.56 อุทยานแห่งชาติหาดพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพีอยู่ในระดับต่ำ ค่าคะแนน 1.83 และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวอยู่ในระดับสูง ค่าคะแนน 4.00

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง เช่นแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร แผนที่แสดงพื้นที่การจัดการ สถิติผลคดี สถิตินักท่องเที่ยว สถิติงบประมาณประจำปี โครงสร้างอัตรากำลัง ซึ่งเก็บรวบรวมได้จากอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากเอกสารวิชาการ รายงานประจำปี
2. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลปฐมภูมิดังแสดงไว้ในภาคผนวก ก ที่ออกแบบตามประเด็นในการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ที่อยู่ การศึกษา อาชีพ รายได้ ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ข ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้แก่จำนวนครั้งในการที่มาเยือน ประเภทของกลุ่ม จำนวน การค้างแรม และยานพาหนะที่ใช้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่และการจัดการพื้นที่ ได้แก่ จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนพื้นที่ ความตั้งใจในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคตของนักท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสิ่งที่อำนวยความสะดวกและบริการ ความคิดเห็นต่อการจัดการพื้นที่ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

4. เครื่องประมวลผลและโปรแกรมสำเร็จรูป

วิธีการ

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ รวบรวมข้อมูลทุกมิติ และการสังเกตผลงานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จาก 4 แผนงานหลัก ตามประเด็นที่ได้ ดังนี้

แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1. แผนการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

- 1.1 โครงการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์และพัฒนาหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ
- 1.2 โครงการจัดทำเครื่องหมายแนวเขตโดยรอบอุทยานแห่งชาติ
- 1.3 โครงการจัดตั้งด่านตรวจประจำอุทยานแห่งชาติ
- 1.4 โครงการร่วมพัฒนาโดยรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

2. แผนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

- 2.1 โครงการผลิตสื่อสำหรับงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- 2.2 โครงการหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่
- 2.3 โครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

3. แผนการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ

- 3.1 โครงการปลูกเสริมในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรมในอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

4. แผนการสำรวจและศึกษาวิจัย

- 4.1 โครงการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่า

- 4.2 โครงการศึกษาวิจัยด้านพรรณไม้
 - 4.3 โครงการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรรอบๆแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์
 - 4.4 โครงการระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย
5. แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- 5.1 โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์
 - 5.2 โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้าของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ
 - 5.3 โครงการจัดสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
 - 5.4 โครงการจัดสร้างที่กักเก็บน้ำฝนเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและค่าบริการประชาชน

- 1. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.1 บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ
 - 1. ปรับปรุงถนนภายในที่ทำการอุทยานจากถนนลูกรัง เป็นถนนพื้นลาดยางสลับซีเมนต์ในช่วงที่มีความลาดชันสูง
 - 2. ปรับปรุงพื้นที่กางเต็นท์และจัดซื้อเต็นท์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
 - 3. ดำเนินตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม
 - 4. สร้างห้องอาบน้ำและห้องสุขา 10 ห้อง แยกเป็นชายหญิง
 - 5. สร้างเตาเผาขยะ 1 แห่ง
 - 6. สร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล.ขนาดความจุ 200,000 ลิตร
 - 7. เครื่องกรองน้ำ
 - 8. ลานจอดรถ
 - 9. จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์
 - 10. จัดสร้างม้านั่งและซุ้มนั่งพักผ่อนตามจุดที่เหมาะสม

11. ปรับปรุงอาคารโรงสูบน้ำ ห้องน้ำ โรงรถ และโรงพัสดุ
12. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมายธรรมชาติ
13. ร้านค้าสวัสดิการ

1.2 ที่ทำการหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ มว.4 (แม่เฒ่า)

1. ปรับปรุงพื้นที่ทางเดินที่และจัดซื้อเดินที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
2. สร้างห้องอาบน้ำและห้องสุขา 10 ห้อง แยกเป็นชายหญิง
3. จัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พร้อมโสตทัศนูปกรณ์
4. สร้างลานจอดรถ
5. ดำเนินตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม
6. สร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล.ขนาดความจุ 100,000 ลิตร
7. จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์
8. เครื่องกรองน้ำ
9. ติดตั้งไฟฟ้า

1.3 บริเวณช่องกิ่วลม กม.93

1. จัดสร้างโรงประกอบอาหารพร้อมอุปกรณ์ทำครัว
2. จัดหาน้ำจืดไฟเบอร์กลาสที่มีความจุรวมกันไม่ต่ำกว่า 30,000 ลิตรพร้อมที่

รองถึง

3. จัดสร้างศาลาจุดชมวิว
4. จัดที่รองรับขยะ
5. จัดสร้างม้านั่งให้นักท่องเที่ยว
6. จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์
7. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมายธรรมชาติ

1.4 บริเวณน้ำตกแม่กระสา

1. ปรับปรุงทางเดินเท้าสู่น้ำตกแม่กระสา

2. ทำป้ายแสดงชื่อน้ำตกแม่กระสาในบริเวณริมถนนใหญ่
3. จัดทำที่นั่งพักระหว่างทางเดินไปน้ำตกแม่กระสา
4. จัดทำป้ายบอกทิศทางไปสู่ น้ำตกและป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ
5. จัดให้มีสถานที่กางเต็นท์ไว้บริการนักท่องเที่ยวที่บริเวณน้ำตกแม่กระสา
6. จัดสร้างห้องอาบน้ำ-ห้องสุขา รวม 4 ห้อง แยกชายหญิง
7. จัดทำบริเวณที่ประกอบอาหารและที่เล่นกองไฟ
8. จัดที่รองรับขยะ
9. จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย

1.5 บริเวณน้ำตกแม่เรา

1. ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าสู่น้ำตกแม่เรา
2. ทำป้ายแสดงชื่อน้ำตกแม่เราในบริเวณริมถนนใหญ่
3. จัดทำที่นั่งพักระหว่างทางเดินไปน้ำตกแม่เรา
4. จัดทำป้ายบอกทิศทางไปสู่ น้ำตกและป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ
5. จัดให้มีสถานที่กางเต็นท์ไว้บริการนักท่องเที่ยวที่บริเวณน้ำตกแม่เรา
6. จัดสร้างห้องอาบน้ำ-ห้องสุขา รวม 4 ห้อง แยกชายหญิง
7. จัดทำบริเวณที่ประกอบอาหารและที่เล่นกองไฟ
8. จัดที่รองรับขยะ
9. จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย

แผนการพัฒนารักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

1. สำรวจสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ในอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์
2. การซ่อมบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างในเขตอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์
3. บำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้

แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ

1. โครงการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและการเพิ่มบุคลากร

2. โครงการพัฒนาบุคลากรของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์
3. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติประจำตำบล
4. โครงการพัฒนาสวัสดิการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่वंงก์
 - 4.1 จัดร้านค้าสวัสดิการ
 - 4.2 จัดระบบสหกรณ์และจ่ายเงินปันผลให้กับเจ้าหน้าที่
 - 4.3 จัดสร้างสถานที่เล่นกีฬา
 - 4.4 จัดหาชุดเครื่องแบบแจกให้กับเจ้าหน้าที่

ทำการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติตามแผนงาน/กิจกรรม ตามแบบสัมภาระณที่ ออกแบบไว้ ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ข เป็นร้อยละ โดยแต่ละแผนงานและกิจกรรมจะถูก ประเมินผลออกเป็น 3 ระดับ คือ

ผลงานต้องปรับปรุง	คะแนน	= <60%
ผลงานปานกลาง	คะแนน	= 60-80%
ผลงานดี	คะแนน	= >80%

จากผลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา โดยใช้ตาราง ค่าร้อยละ ประกอบการ อธิบายตามวัตถุประสงค์ ข้อ ที่ 1

2. การประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติ โดยการนำ แบบสอบถามที่ออกแบบไว้ ดังแสดงในภาคผนวก ข ไปสอบถามข้อมูลจากนักท่องเที่ยว โดย ตัวชี้วัดทุกตัวจะถูกประเมินในลักษณะการให้คะแนน (rate score หรือค่า R) ออกมาเป็น 5 ระดับคือ

ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง	คะแนน	=	1
ควรปรับปรุง	คะแนน	=	2
พอใช้	คะแนน	=	3
ดี	คะแนน	=	4
ดีมาก	คะแนน	=	5

จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ให้คณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา จากนั้นได้นำไปทำการทดสอบบนพื้นที่จริงจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น จากนั้นได้นำทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวโดยสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวแบบบังเอิญ (accidental sampling) ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2548 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนนักท่องเที่ยวตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี พ.ศ.2547 = 32,758 คน (ตารางที่ 1)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง = 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{32,758}{1+32,758(0.05)^2}$$

$$= 400 \quad \text{คน}$$

จำนวนนักท่องเที่ยวที่ทำการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ พ.ศ.2547

เดือน	จำนวนนักท่องเที่ยว
ตุลาคม	2,551
พฤศจิกายน	2,789
ธันวาคม	6,212
มกราคม	5,903
กุมภาพันธ์	2,016
มีนาคม	1,755
เมษายน	1,511
พฤษภาคม	2,069
มิถุนายน	1,452
กรกฎาคม	1,202
สิงหาคม	2,930
กันยายน	2,368
รวม	32,758

ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (2547)

ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ผ่านการสัมภาษณ์ทุกฉบับเพื่อการถูกต้อง (editing) ก่อนลงรหัส (coding) และทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาประเมินผล โดยผ่านคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation) คัดแปลงจากนภวรรณ (2543) ดังนี้

$$RMQ = \frac{W_1 R_1 + W_2 R_2 + W_3 R_3 + \dots + W_n R_n}{W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_n}$$

RMQ = ระดับคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ

R = ค่าคะแนนระดับคุณภาพของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n จากการประเมินของผู้วิจัย

$$\begin{aligned}
 W &= \text{ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดตัวที่ 1 ถึง n} \\
 n &= \text{จำนวนตัวชี้วัดที่ประเมิน}
 \end{aligned}$$

จากนั้นทำการเปรียบเทียบระดับคุณภาพที่ได้กับเกณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยคิดจากสูตรการแบ่งช่วงชั้นต่อไปนี้

$$\text{การจำแนกช่วงชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}}$$

ในที่นี้ ค่าคุณภาพการจัดการสูงสุดเท่ากับ 5 ค่าคุณภาพต่ำสุดเท่ากับ 1 และจำนวนชั้นที่แบ่งเท่ากับ 3 คือ ต่ำ ปานกลาง สูง ดังนั้น เมื่อแทนค่าจะได้ดังนี้

$$\text{ระยะห่างของช่วงชั้น} = \frac{5 - 1}{3} = 1.3$$

ดังนั้น ระดับคุณภาพที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบกำหนดได้ดังนี้

1.0-2.3	คุณภาพการจัดการด้านกิจกรรมนันทนาการอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
2.4-3.6	คุณภาพการจัดการด้านกิจกรรมนันทนาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
3.7-5.0	คุณภาพการจัดการด้านกิจกรรมนันทนาการอยู่ในเกณฑ์สูง

ค่าถ่วงน้ำหนักได้จากนักวิชาการและผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติ (คณะวนศาสตร์, 2547) ดังแสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าถ่วงน้ำหนักหรือค่าความสำคัญ และเกณฑ์การให้ค่าคะแนนของการประเมินของ
ตัวชี้วัดการจัดการด้านนันทนาการ

วัตถุประสงค์การจัดการ พื้นที่อนุรักษ์	ตัวชี้วัด	ค่าความสำคัญ (W)	เกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนการประเมิน (R)
เพื่ออำนวยความสะดวกให้ กับกิจกรรมนันทนาการและ การท่องเที่ยวของประชาชน	1.ความพึงพอใจโดยรวมของ นักท่องเที่ยวในการไปเยือน พื้นที่	5	1 = นักท่องเที่ยวน้อยกว่าร้อยละ 50 มีความ พึงพอใจและพึงพอใจอย่างมากในการไป เยือนพื้นที่
			2 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 50-60 มีความพึง พอใจและความพึงพอใจอย่างมากต่อการไป เยือนพื้นที่
			3 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 61-70 มีความพึง พอใจและพึงพอใจอย่างมากในการไปเยือน พื้นที่
			4 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 71-80 มีความพึง พอใจและพึงพอใจอย่างมากในการไปเยือน พื้นที่
			5 = นักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 80 มีความ พึงพอใจและพึงพอใจอย่างมากในการไป เยือนพื้นที่
	2 ความตั้งใจในการกลับมาเยือน พื้นที่ในอนาคตของ นักท่องเที่ยว	4	1 = นักท่องเที่ยวน้อยกว่าร้อยละ 50 มีความ ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต
			2 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 50-60 มีความ ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต
			3 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 61-70 มีความ ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต
			4 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 71-80 มีความ ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต
			5 = นักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 80 มีความ ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต
3.ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก		3	1 = นักท่องเที่ยวน้อยกว่าร้อยละ 50 มีความ คิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมไม่จำเป็นต้อง ปรับปรุง
			2 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 50-60 มีความ คิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมไม่จำเป็นต้อง ปรับปรุง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การจัดการ พื้นที่อนุรักษ์	ตัวชี้วัด	ค่าความสำคัญ (W)	เกณฑ์ในการให้คะแนนการประเมิน (R)
			3 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 61-70 มีความ คิดเห็นว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมไม่จำเป็นต้อง ปรับปรุง
			4 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 71-80 มีความ คิดเห็นว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมไม่จำเป็นต้อง ปรับปรุง
			5 = นักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 80 มีความ คิดเห็นว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมไม่จำเป็นต้อง ปรับปรุง
4.ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่		4	1 = นักท่องเที่ยวน้อยกว่าร้อยละ 50 มีความ คิดเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มี ความเหมาะสมและดีมาก
			2 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 50-60 มีความ คิดเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มี ความเหมาะสมและดีมาก
			3 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 61-70 มีความ คิดเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มี ความเหมาะสมและดีมาก
			4 = นักท่องเที่ยวร้อยละ 71-80 มีความ คิดเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มี ความเหมาะสมและดีมาก
			5 = นักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 80 มีความ คิดเห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มี ความเหมาะสมและดีมาก

ที่มา: คณะวนศาสตร์ (2547)

จากผลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ประกอบการอธิบายตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ผลและการวิจารณ์

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาและการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ

ตอนที่ 1 ผลการจัดการอุทยานแห่งชาติตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่

จากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่และการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและตรวจเอกสารเพิ่มเติมในแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่वंงก์พบว่าบางกิจกรรมมีการกำหนดเป้าหมายโดยรวม ซึ่งไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นในกรณีที่ศึกษาการดำเนินการบางส่วนหรือทั้งหมดที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนแม่บท ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต เปรียบเทียบ สัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยพิจารณาจากผลงานและมาตรฐานที่ควรจะเป็น หากมีแผนงานไม่ครบถ้วนตามแผนแม่บทจะถูกปรับลดคะแนนลง โดยการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ประกอบด้วยแผนงานและโครงการ 4 แผนหลักดังนี้

1. แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบ่งออกเป็น 5 แผนงานย่อย และ 16 โครงการ โดยที่

1.1 แผนการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ มีจำนวน 4 โครงการ พบว่ามี 2 โครงการที่มีดำเนินงานทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 50.00 คือโครงการจัดทำเครื่องหมายแนวเขตโดยรอบอุทยานแห่งชาติ และโครงการร่วมพัฒนาโดยรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ โครงการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและพัฒนาหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ มีการดำเนินงานบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 25.00 และโครงการจัดตั้งด่านตรวจประจำอุทยานแห่งชาติยังไม่มีดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 25.00

1.2 แผนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์จำนวน 3 โครงการ พบว่า มี 2 โครงการที่มีการดำเนินการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 66.67 คือ โครงการผลิตสื่อสำหรับงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนโครงการหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่มีการดำเนินการบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 33.33

1.3 แผนการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ มีจำนวน 1 โครงการ พบว่ามีการดำเนินงานทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100.00 คือ โครงการปลูกเสริมในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรมในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

1.4 แผนการสำรวจและการศึกษาวิจัย มีจำนวน 4 โครงการ พบว่ามี 2 โครงการที่ดำเนินการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 50.00 คือ โครงการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรรอบๆแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และโครงการระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย ส่วนโครงการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่าและโครงการศึกษาวิจัยด้านพรรณไม้ ยังไม่มีการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 50.00

1.5 แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีจำนวน 4 โครงการ พบว่ามี 2 โครงการที่ดำเนินการบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 50.00 คือ โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้าของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ และโครงการจัดสร้างที่กักเก็บน้ำฝนเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ส่วนโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์และโครงการจัดสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ยังไม่มีการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 50.00 (รายละเอียดตามตารางที่ 3)

ผลการศึกษาที่ได้ตั้งนี้อาจเนื่องมาจากภายในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีการบริหารจัดการที่เน้นถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวทางของการจัดการอุทยานแห่งชาติอยู่แล้ว ทั้งในด้านการป้องกันรักษา ฟื้นฟูและสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยในการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้ทางอุทยานแห่งชาติดำเนินการตามแผนงานให้ครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ					
ก.แผนการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ					
1) โครงการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและพัฒนา หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ	2542-2546	2542-2546	/		
2) โครงการจัดทำเครื่องหมายแนวเขตโดยรอบอุทยาน แห่งชาติ	2542-2546	2542-2548			/
3) โครงการจัดตั้งด่านตรวจประจำอุทยานแห่งชาติ	2543-2547	-	/		
4) โครงการร่วมพัฒนาโดยรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติ แม่वंกั	2542-2546	2542-2548			/
ข.แผนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์					
1) โครงการผลิตสื่อสำหรับงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	2542-2546	2542-2546			/
2) โครงการหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่					
3) โครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	2542-2546	2542-2548	/		
	2542-2546	2542-2548			/

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
ค.แผนการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ					
1) โครงการปลูกเสริมในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรมในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	2542-2546	2542-2547			/
ง.แผนการสำรวจและการศึกษาวิจัย					
1) โครงการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่า	2543-2546	-	/		
2) โครงการศึกษาวิจัยด้านพรรณไม้	2543-2546	-	/		
3) โครงการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรรอบๆแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	2542-2546	2543			/
4) โครงการระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย จ.แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	2542	2542			/
1) โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์					
2) โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้าของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ	2542-2546	-	/		
	2543-2544	2543		/	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
3) โครงการจัดสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ วงค์	2542-2545	-	/		
4) โครงการจัดสร้างที่กักเก็บน้ำฝนเพื่อแก้ไขปัญหาขาด แคลนน้ำในฤดูแล้ง	2543-2546	2544		/	

2. แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน

แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน มี 1 โครงการหลักคือ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งตามบริเวณที่ทำการในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ออกเป็น 5 บริเวณ และ 47 โครงการย่อย พบว่าบริเวณน้ำตกแม่กระสา มีการดำเนินงานตามแผนแม่บทมากที่สุด 9 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือบริเวณน้ำตกแม่เฒ่า 8 โครงการคิดเป็นร้อยละ 88.89 และบริเวณที่ทำการหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ มว.4 (แม่เฒ่า) มีการดำเนินงานทั้งหมดน้อยที่สุด 5 โครงการคิดเป็นร้อยละ 55.56 (รายละเอียดตามตารางที่ 4)

จากโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน บริเวณที่มีการดำเนินงานตามแผนทั้งหมดสูงสุดคือ น้ำตกแม่กระสา อาจเนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทางอุทยานแห่งชาติจึงให้ความสำคัญและดำเนินการตามแผนด้านสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชนมากกว่าบริเวณอื่นสำหรับในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณอื่นที่ยังไม่มีการพัฒนาตามแผนการจัดการนั้น อาจเนื่องจากอยู่ในสภาพพื้นที่ที่ห่างไกล และปัญหาด้านงบประมาณ ทำให้การพัฒนาตามแผนงานนี้ยังไม่สมบูรณ์ตามแผนการจัดการที่วางไว้ แต่ก็ยังมีข้อสังเกตจากผู้วิจัยซึ่งได้จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดีมาก อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นจะพัฒนาปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 บริเวณในอุทยานแห่งชาติให้สำเร็จตามแผนงาน

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<u>แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน</u>					
ก. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
1) บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ					
-ปรับปรุงถนนภายในอุทยานแห่งชาติเป็นพื้นลาด	2542	2542			/
ยางสลับซีเมนต์ในช่วงที่มีความลาดชันสูง	2543	2543			/
-ปรับปรุงพื้นที่กางเต็นท์และซื้อเต็นท์	2542	2542			/
-สร้างด่านตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม					
-สร้างห้องอาบน้ำและสุขา จำนวน 10 ห้อง แยก	2544	2544			/
เป็นชาย-หญิง					
-สร้างเตาเผาขยะ 1 แห่ง	2543	2543			/
-สร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล.ขนาด 200,000 ลิตร	2543	2543			/
-เครื่องกรองน้ำ	2543	2543			
-ลานจอดรถ	2542	2542		/	/
-จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์	2544	2544			/

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
-จัดสร้างม้านั่งและซุ้มนั่งพักผ่อนตามจุดที่ เหมาะสม	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
-ปรับปรุงอาคาร โรงสูบน้ำ ห้องน้ำ โรงรถและ โรงปั๊สดู	2543,2545	2543,2545		/	
-จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมาย ธรรมชาติ	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
-ร้านค้าสวัสดิการ	2543	2543			/
2) บริเวณที่ทำการหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ มว.4(แม่เฒ่า)					
-ปรับปรุงพื้นที่กางเต็นท์และซื้อเต็นท์					
-สร้างห้องอาบน้ำและสุขา จำนวน 10 ห้อง แยก	2544	2544			/
เป็นชาย-หญิง	2546	2546			/
-จัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อม โสตทัศนอุปกรณ์	2543,2544	2543,2544			/

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
-สร้างลานจอดรถ	2543	2543			/
-จัดสร้างด่านตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม	2543	2543		/	
-จัดสร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ถ.ขนาดความจุ 100,000 ลิตร	2544	2544		/	
-จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์	2544	2544			/
-เครื่องกรองน้ำ	2544	2544		/	
-ติดตั้งไฟฟ้า	2543	2543		/	
3) บริเวณช่องกิโลม กม.93					
-จัดสร้างโรงประกอบอาหารและอุปกรณ์การทำ	2542	-	/		
ครัว					
-จัดหาถังน้ำจืดไฟเบอร์กลาสความจุไม่ต่ำกว่า 30,000 ลิตรพร้อมที่รองถัง	2543	2543		/	
-จัดสร้างศาลาชมวิว	2544	-	/		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
-จัดที่รองรับขยะ	2542	2542			/
-จัดสร้างม้านั่งให้กับนักท่องเที่ยว	2543,2545	2543,2545			/
-จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์	2543	2543			/
-จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมาย	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
ธรรมชาติ					
4) บริเวณน้ำตกแม่เฒ่า					
-ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าสู่น้ำตกแม่เฒ่า	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
-ทำป้ายแสดงชื่อน้ำตกในบริเวณริมถนนใหญ่	2542	2542			/
-จัดทำที่นั่งพักระหว่างทางเดินไปน้ำตกแม่เฒ่า	2542-2546	2542-2546			/
-จัดทำป้ายบอกทิศทางไปสู่น้ำตกและป้ายสื่อ	2543,2545	2543,2545			/
ความหมายธรรมชาติ					
-จัดให้มีสถานที่กางเต็นท์บริเวณน้ำตกแม่เฒ่า	2543,2545	2543,2545			/
-จัดสร้างห้องอาบน้ำ-ห้องสุขา 4 ห้องแยกชายหญิง	2544	2544			/
-จัดทำบริเวณที่ประกอบอาหารและที่เล่นกองไฟ	2543,2545	2543,2545			/

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
-จัดที่รองรับขยะ	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
-จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย	2542-2546	2542-2546		/	
5) บริเวณน้ำตกแม่กระสา					
-ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าสู่น้ำตกแม่กระสา	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
-ทำป้ายแสดงชื่อน้ำตกในบริเวณริมถนนใหญ่	2542	2542			/
-จัดทำที่นั่งพักระหว่างทางเดินไปน้ำตกแม่กระสา	2542-2546	2542-2546			/
-จัดทำป้ายบอกทิศทางไปสู่น้ำตกและป้ายสื่อ	2543,2545	2543,2545			/
ความหมายธรรมชาติ					
-จัดให้มีสถานที่กางเต็นท์บริเวณน้ำตกแม่กระสา	2543,2545	2543,2545			/
-จัดสร้างห้องอาบน้ำ-ห้องสุขา 4 ห้องแยกชายหญิง	2543	2543			/
-จัดทำบริเวณที่ประกอบอาหารและที่เล่นกองไฟ	2543,2546	2543,2546			/
-จัดที่รองรับขยะ	2542,2544,2546	2542,2544,2546			/
-จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย	2542-2546	2542-2546			/

3. แผนการพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

แผนพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ แบ่งออกเป็น 3 โครงการย่อย โดยสองโครงการคือ โครงการสำรวจสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์และโครงการซ่อมแซมบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีการดำเนินการทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนโครงการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ มีการดำเนินการบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 33.33 (รายละเอียดตามตารางที่ 5)

ในส่วนของการพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีการดำเนินการตามแผนทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องมาจากสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ภายในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในด้านการอำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ในอุทยานด้วย จึงให้ความสำคัญและบำรุงรักษาให้พร้อมใช้อยู่เสมอ

ตารางที่ 5 ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<u>แผนการพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือ</u>					
<u>เครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์</u>					
1) โครงการสำรวจสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือ เครื่องใช้ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์	2543-2546	2542-2546			/
2) โครงการซ่อมบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างในเขต อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	2543-2546	2543-2546			/
3) โครงการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือ เครื่องใช้	2542-2546	2542-2546		/	

4. แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ

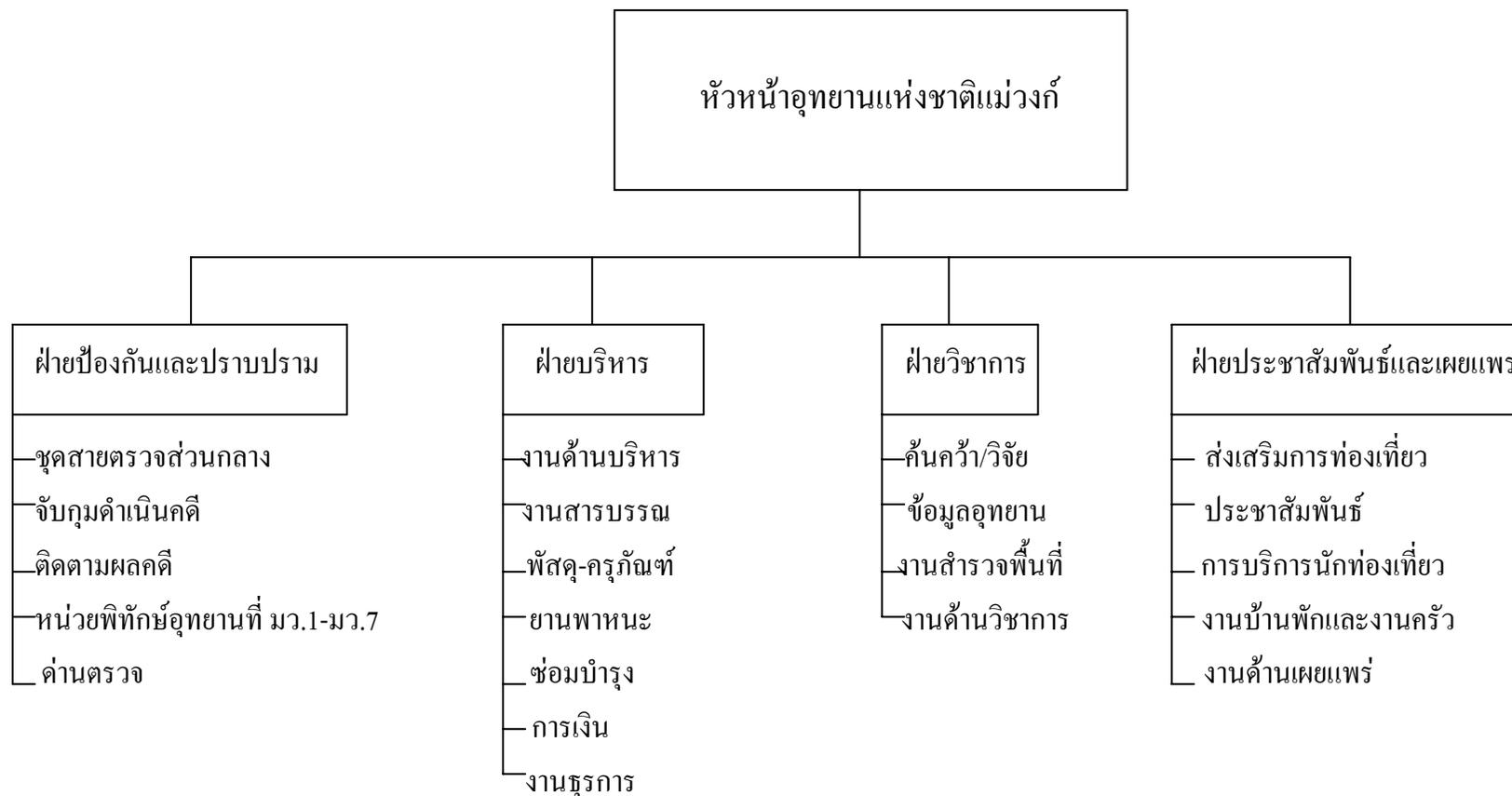
แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 4 โครงการย่อยโดยที่ โครงการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและการเพิ่มบุคลากร และโครงการพัฒนาบุคลากรอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีการดำเนินการทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 50.00 (รายละเอียดตามภาพที่ 12,13,14) ส่วนโครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติประจำตำบล มีการดำเนินการบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 25.00 สำหรับโครงการพัฒนาสวัสดิการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ พบว่ามี 2 กิจกรรมที่การดำเนินงานทั้งหมดคือเป็นร้อยละ 50.00 คือกิจกรรมจัดสร้างร้านค้าสวัสดิการและกิจกรรมจัดหาชุดเครื่องแบบให้กับเจ้าหน้าที่ (รายละเอียดตามตารางที่ 6)

การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและเพิ่มบุคลากร จากภาพที่ 12,13,14 เห็นได้ว่าการปรับปรุงโครงสร้างของการบริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และจำนวนปริมาณงานในปัจจุบัน แต่ในส่วนของการเพิ่มบุคลากร ผู้วิจัยเห็นควรให้เพิ่มจำนวนของข้าราชการประจำให้ครบตามโครงสร้างการบริหารงาน (ภาพที่ 14) คือมีหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนันทนาการ ฝ่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับโครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติประจำตำบล ผู้วิจัยพบว่าการดำเนินการไปบางส่วนแล้วแต่ยังไม่สำเร็จตามแผน ผู้วิจัยเสนอว่าควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติประจำอุทยานแห่งชาติแม่วงก์แทน เนื่องจากอุทยานแห่งชาติมีขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่ถึงสองจังหวัด คณะกรรมการควรมีอาชีพหลากหลายและเสริมสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับโครงการพัฒนาบุคลากรอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ควรมีการดำเนินการต่อเนื่อง และจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการจัดเก็บข้อมูลงบประมาณและการเงิน พัสดุ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ สำหรับโครงการพัฒนาสวัสดิการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ในแผนงานการจัดระบบสหกรณ์และจ่ายเงินปันผลให้กับเจ้าหน้าที่ ซึ่งในปัจจุบันมีเพียงร้านค้าสวัสดิการ ผู้วิจัยเห็นว่าพอเพียงแล้ว เนื่องจากรายได้จากร้านค้านั้นผู้บริหารของทางอุทยานแห่งชาติสามารถนำผลกำไรมาใช้ในการบริหารและจัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติได้ สุดท้ายในแผนการจัดสร้างสถานที่เล่นกีฬา ซึ่งยังไม่มีการจัดสร้างอย่างเป็นทางการและมีมาตรฐาน มีเพียงลานกีฬาและสนามเปตองซึ่งออกกำลังกายได้เท่านั้น ซึ่งรวมทั้งอุปกรณ์ในการเล่นกีฬายังอยู่ในสภาพชำรุด และไม่พอเพียงกับเจ้าหน้าที่ เห็นควรให้ผู้บริหารของอุทยานดำเนินการจัดสร้างและจัดหาอุปกรณ์เพื่อประสิทธิภาพและสุขภาพของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการบริหารอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน	ปีที่ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน		
	พ.ศ. (ตามแผน)	พ.ศ.	ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<u>แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ</u>					
1) โครงการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน และการเพิ่มบุคลากร	2542-2546	2542-2546			/
2) โครงการพัฒนาบุคลากรอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์	2542-2546	2542-2456			/
3) โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครอง ทรัพยากรธรรมชาติประจำตำบล	2542-2546	2542-2546		/	
4) โครงการพัฒนาสวัสดิการของเจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติแม่वंงก์					
-จัดสร้างร้านค้าสวัสดิการ	2542-2546	2542-2546			/
-จัดระบบสหกรณ์และจ่ายเงินปันผลให้กับ เจ้าหน้าที่	2542-2546	-	/		
-จัดสร้างสถานที่เล่นกีฬา	2542-2546	2542-2546		/	
-จัดหาชุดเครื่องแบบแจกให้กับเจ้าหน้าที่	2542-2546	2542-2546			/

โครงสร้างการบริหารงานในอดีตของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์

ภาพที่ 11 โครงสร้างการบริหารงานของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ก่อนใช้แผนแม่บทการจัดการพื้นที่
ที่มา: ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (2542)

หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

ฝ่ายธุรการ

- งานสารบรรณ
- งานบัญชีและการเงิน
- งานพัสดุและยานพาหนะ

ฝ่ายวิชาการ

- งานวางแผน
- งานรวบรวมสถิติข้อมูล
- งานวิจัยทางวิชาการ
- งานจัดทำเอกสารทางวิชาการ

ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่

- งานภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- งานประชาสัมพันธ์

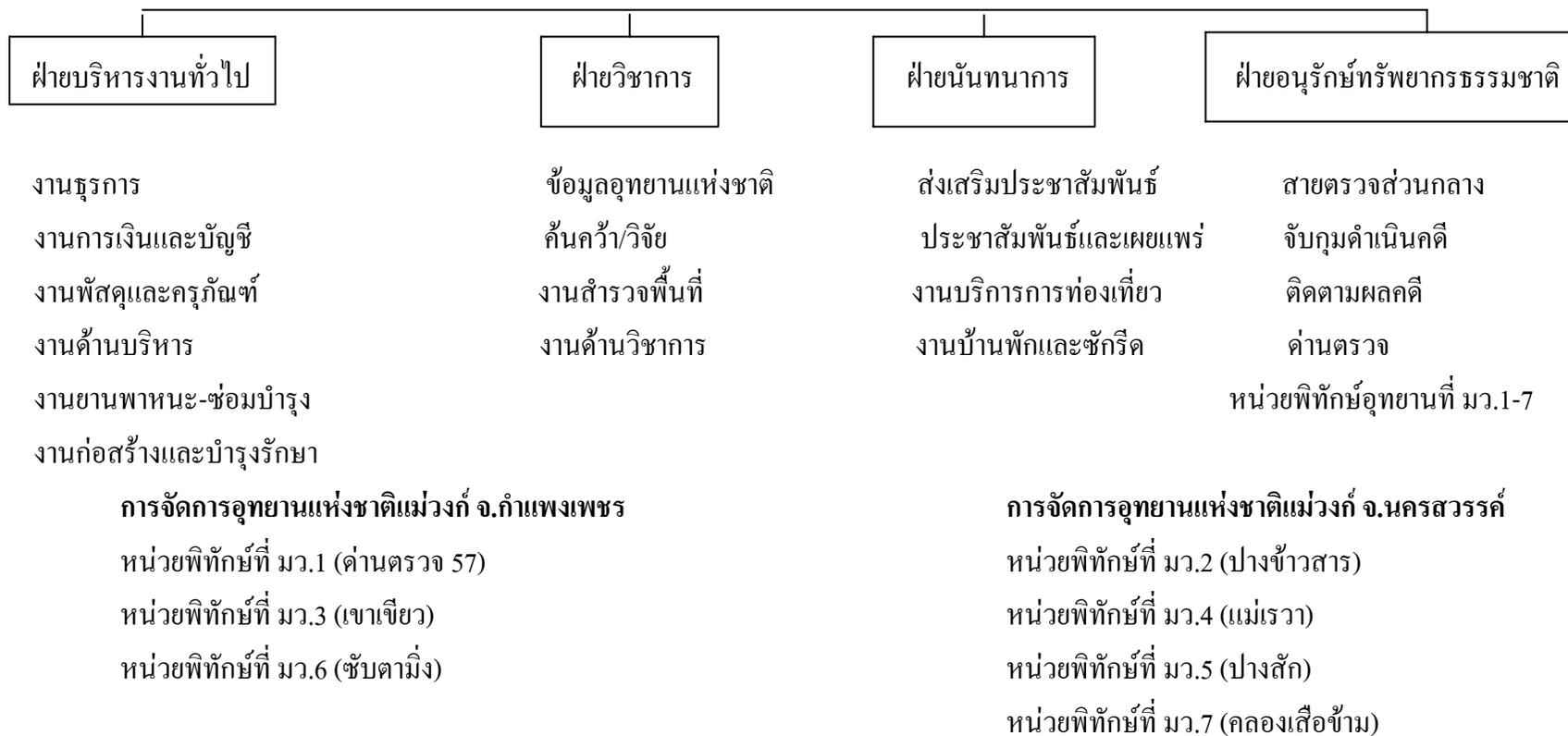
ฝ่ายป้องกันและปราบปราม

- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.1
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.2
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.3
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.4
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.5
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.6
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.7
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.8
- หน่วยพิทักษ์ที่ มว.9
- ด้านสกัดอีก 3 ด้าน
- ตรวจปราบปรามการกระทำผิดตาม
พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติฯ
- งานรักษาความปลอดภัย

ภาพที่ 12 โครงสร้างการบริหารงานของอุทยานแห่งชาติแม่หวังค์ตามเสนอแนะของแผนแม่บทการจัดการพื้นที่
ที่มา: ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (2542)

โครงสร้างการบริหารงานจริงในปัจจุบัน

อุทยานแห่งชาติแม่วังก์

ภาพที่ 13 โครงสร้างการบริหารงานของอุทยานแห่งชาติแม่วังก์

ที่มา: อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ (2548)

ผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ประกอบด้วย 4 แผนงานหลัก มีทั้งหมด 73 กิจกรรม ดังแสดงในตารางที่ 7,8 พอสรุปได้คือ

สรุปโดยภาพรวม แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ได้ดำเนินงานตามแผนงานร้อยละ 89 มี 65 กิจกรรม คือผลงานดี (>80%) ที่เหลือไม่ได้ดำเนินการร้อยละ 11 มี 8 กิจกรรมได้แก่ การจัดตั้งด่านตรวจประจำอุทยานแห่งชาติ โครงการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่า โครงการศึกษาวิจัยด้านพรรณไม้ โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ โครงการจัดสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ โครงการจัดสร้างโรงประกอบอาหารและอุปกรณ์ทำครัว (ช่องก๊วลม กม.93) โครงการจัดสร้างศาลาชมวิว (ช่องก๊วลม กม.93) การจัดระบบสหกรณ์และจ่ายเงินปันผลให้กับเจ้าหน้าที่ ดำเนินงานสำเร็จตามแผนงานร้อยละ 68.5 มี 50 กิจกรรม คือผลงานพอใช้ (60-80%) และดำเนินงานบางส่วนคือไม่ครบตามแผนงานหรือจะต้องปรับปรุงร้อยละ 20.5 มี 15 กิจกรรม ได้แก่ โครงการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและพัฒนาหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ โครงการหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้าของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ โครงการจัดสร้างที่กักเก็บน้ำฝน การจัดหาเครื่องกรองน้ำ (บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ) การปรับปรุงอาคาร โรงสูบน้ำ ห้องน้ำ โรงรถและโรงพัสดุ (บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ) การจัดสร้างด่านตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม (บริเวณ หน่วยพิทักษ์ ที่มว.4 แม่เฒา) การจัดสร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล.ขนาดความจุ 100,000 ลิตร (บริเวณ หน่วยพิทักษ์ ที่มว.4 แม่เฒา) การจัดหาเครื่องกรองน้ำและติดตั้งไฟฟ้า (บริเวณ หน่วยพิทักษ์ ที่มว.4 แม่เฒา) การจัดหาถังน้ำจืดไฟเบอร์กลาสขนาด 30,000 ลิตร (บริเวณช่องก๊วลม) การจัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย (บริเวณน้ำตกแม่เฒา) โครงการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติประจำตำบล การจัดสร้างสถานที่เล่นกีฬา

จากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ สรุปได้ว่า แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและค่าบริการประชาชนมีการดำเนินการตามแผนแม่บทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.72 รองลงมาคือ แผนพัฒนาและบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีการดำเนินการตามแผนแม่บทน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43.75 (รายละเอียดตาม ตารางที่ 7,8)

ตารางที่ 7 สรุปผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน		
	ไม่ได้ดำเนินงาน ร้อยละ(จำนวน)	ดำเนินงานบางส่วน ร้อยละ(จำนวน)	ดำเนินงานทั้งหมด ร้อยละ(จำนวน)
1. แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ			
ก.แผนการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (4โครงการ/กิจกรรม)	25.00(1)	25.00(1)	50.00(2)
ข.แผนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (3โครงการ/กิจกรรม)	0(0)	33.33(1)	66.67(2)
ค.แผนการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (1โครงการ/กิจกรรม)	0(0)	0(0)	100.00(1)
ง.แผนการสำรวจและศึกษาวิจัย (4โครงการ/กิจกรรม)	50.00(2)	0(0)	50.00(2)
จ.แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์ (4โครงการ/กิจกรรม)	50.00(2)	50(2)	0(0)
2.แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน			
ก.โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (47 โครงการ/กิจกรรม)	4.26(2)	17.02(8)	78.72(37)
3.แผนพัฒนาและบำรุงรักษาสสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ (3 โครงการ/กิจกรรม)	0(0)	33.33(1)	66.67(2)
4.แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ (7 โครงการ/กิจกรรม)	14.28(1)	28.57(2)	57.15(4)
รวม(กิจกรรม) 73โครงการ/กิจกรรม	8	15	50
ร้อยละ(ในภาพรวม)	10.96	25.54	68.50

ตารางที่ 8 สรุปผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม

แผนงาน	ผลการดำเนินการ		
	ไม่ได้ดำเนินการ (ร้อยละ(จำนวน))	ดำเนินการบางส่วน (ร้อยละ(จำนวน))	ดำเนินการทั้งหมด (ร้อยละ(จำนวน))
1.แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ(16 โครงการ/กิจกรรม)	31.25(5)	25.00(4)	43.75(7)
2.แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและค่าบริการประชาชน (47 โครงการ/กิจกรรม)	4.26(2)	17.02(8)	78.72(37)
3.แผนพัฒนาและบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องใช้ (3 โครงการ/กิจกรรม)	0(0)	33.33(1)	66.67(2)
4.แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ(7 โครงการ/กิจกรรม)	14.28(1)	28.57(2)	51.15(4)
รวม(กิจกรรม)	10.96	20.54(15)	68.50(50)
ร้อยละ(ในภาพรวม)	10.96	20.54	68.50

สรุปผล ดำเนินงานแผน 89 % ผลงานดี(>80%)

ดำเนินการสำเร็จ 68.50% ผลงานพอใช้(60-80%)

ดำเนินการบางส่วน 20.5% ต้องพัฒนาและปรับปรุง

ไม่ได้ดำเนินการ 11% จำนวน 4 กิจกรรม

แผนการสื่อความหมายและบริการประชาชน 78.72% ผลงานพอใช้ (60-80%)

แผนการพัฒนาและบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างฯ 66.67% ผลงานพอใช้ (60-80%)

แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 43.75% ผลงานต้องปรับปรุง (<60%)

แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ 51.15% ผลงานต้องปรับปรุง(<60%)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่वंก๋ ชองเย็น และน้ำตกแก่งผาคอยนาง ใน 4 ประเด็นหลักได้ผลดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 51.50 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 31.80 มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรและนครสวรรค์ ร้อยละ 40.30 มีระดับการศึกษาจบปริญญาตรี ร้อยละ 44.50 อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหรือนักเรียน ร้อยละ 29.80 มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 38.25 พบว่าส่วนใหญ่เคยมาเยือนแล้ว ร้อยละ 77.50 จำนวนครั้งที่เคยมาอยู่ระหว่าง 1-5 ครั้ง ร้อยละ 75.00 นิยมเดินทางมาเป็นกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 47.80 กลุ่มละ 6-10 คน ร้อยละ 24.75 จะพักค้างแรม 1-2 คืน ร้อยละ 75.30 และเดินทางโดยใช้ยานพาหนะรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 80 ดังแสดงในภาคผนวก ข ตารางผนวกที่ 2

1. ความพึงพอใจในการไปเยือนพื้นที่

ความพึงพอใจโดยรวม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจคิดเป็นร้อยละ 56.75 รองลงมาพอใจมาก ร้อยละ 41.00 เฉยๆ ร้อยละ 2.25 (ตารางที่ 9) โดยรวมแล้วนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจร้อยละ 97.75

จากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้มากกว่าร้อยละ 80 เมื่อนำไปเทียบกับตารางที่ 2 จะได้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5 อยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจโดยรวมในการเดินทาง
เที่ยว n = 400

ความพึงพอใจโดยรวม	จำนวน	ร้อยละ
พอใจมาก	164	41.00
พอใจ	227	56.75
เฉยๆ	9	2.25
$\bar{X} = 4.22$ $SD = 0.53$		

สำหรับเหตุผลที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุด คือ สถานที่และธรรมชาติ ที่สวยงามร้อยละ 41.25 รองลงมาคือ การบริการของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 20.50 และความเงียบสงบ ร้อยละ 17 ทั้งนี้ ไม่มีนักท่องเที่ยวคนใดไม่พึงพอใจในการมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ (รายละเอียดตามตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเหตุผลที่มีความพึงพอใจในการเดินทางมาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

n = 400		
เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่และธรรมชาติที่สวยงาม	165	41.25
การบริการของเจ้าหน้าที่	82	20.50
ความเงียบสงบ	68	17.00
บรรยากาศ	40	10.00
ความปลอดภัย	28	7.00
ความสะดวกในการเดินทาง	17	4.25

นอกเหนือจากการสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการไปเยือนพื้นที่ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดเด่นของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ซึ่งคำตอบที่ได้จำแนกได้ 8 รายการ จุดเด่นที่สำคัญที่สุดคือ ป่าไม้และธรรมชาติคิดเห็นร้อยละ 42.50 รองลงมาคือ การบริการของเจ้าหน้าที่ คิดเห็นร้อยละ 18.25 ถัดมาคือนกในอุทยาน ร้อยละ 12.25 น้อยที่สุดคือ ความเงียบสงบ คิดเป็นร้อยละ 3.50 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่นของพื้นที่

n = 400		
จุดเด่นของพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
ป่าไม้และธรรมชาติ	170	42.50
การบริการของเจ้าหน้าที่	73	18.25
นกในอุทยาน	49	12.25
ความปลอดภัย	31	7.75
สภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็น	24	6.00
ความสะดวกในการเดินทาง	20	5.00
ความสะอาด	19	4.75
ความเงียบสงบ	14	3.50

2. ความตั้งใจในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคตของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาเยือนอีกร้อยละ 94.80 ไม่ต้องการกลับมาอีก ร้อยละ 5.20 เหตุผลที่ต้องการกลับมาเยือนมากที่สุดคือธรรมชาติที่สวยงาม คิดเป็นร้อยละ 37.25 รองลงมาคือความเงียบสงบร้อยละ 33.25 (รายละเอียดตามตารางที่ 12 และ 13)

จากความต้องการกลับมาเยือนของนักท่องเที่ยว ได้มากกว่าร้อยละ 80 เมื่อนำไปเทียบในตารางที่ 2 จะได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5 อยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความตั้งใจในการกลับมาเยือน

n = 400		
ความต้องการในการกลับไปเยือนในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการมาอีก	379	94.80
ไม่ต้องการมาอีก	21	5.20

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเหตุผลที่ต้องการกลับมาเยือน

n = 400		
เหตุผลในการกลับไปเยือนอีกในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมชาติที่สวยงาม	149	37.25
ความเงียบสงบ	133	33.25
ยังมีแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานที่ยังไม่ได้ไปเยือน	65	16.25
การต้อนรับของเจ้าหน้าที่	20	5.00
เดินทางสะดวก	19	4.75
ต้องการคุนุก	14	3.50

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ รวม 14 รายการ แสดงให้เห็นเป็น จำนวนและร้อยละได้ ดังตารางที่ 14

จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวพบว่า ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆมีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.74 อยู่ในเกณฑ์สูง สามารถเรียงลำดับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆที่ได้คะแนนจากน้อยไปมาก ดังแสดงในตารางที่ 15 โดยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางจำนวน 6 รายการ (ข้อ 1-6) และอยู่ในเกณฑ์สูงจำนวน 8 รายการ (ข้อ 7-14)

และเมื่อจำแนกตามระดับคะแนนความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 15) พบว่ามากกว่าร้อยละ 80 เมื่อนำไปเทียบกับตารางที่ 2 จะได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5 อยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของสิ่ง
อำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ

N = 400

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความคิดเห็น					Mean	SD
	ไม่เหมาะสม อย่างยิ่ง	ไม่ เหมาะสม	พอใช้	เหมาะสม	เหมาะสม อย่างยิ่ง		
1.ถนนและทางเข้าถึง	0.5 (2)	3.0 (12)	38 (152)	45.8 (183)	12.8 (51)	3.42	0.7943
2.ที่จอดรถยนต์	0 (0)	2.5 (10)	32.5 (130)	53.3 (213)	11.8 (47)	3.46	0.8155
3.ทางเดินเท้าเพื่อศึกษา ธรรมชาติ	0.3 (1)	3.5 (14)	35.8 (143)	46.8 (187)	13.8 (55)	3.49	0.7946
4.บ้านพัก	0.3 (1)	0.5 (2)	37.3 (149)	49.0 (196)	13.0 (52)	3.65	0.9542
5.พื้นที่กางเต็นท์	0 (0)	1.5 (6)	24.0 (96)	53.3 (213)	21.3 (85)	3.67	0.7528
6.ซุ้มนั่งเล่น	0.3 (1)	3.5 (14)	38.0 (152)	43.8 (175)	14.5 (58)	3.69	0.7690
7.บริการอาหารและเครื่องดื่ม	0.8 (3)	7.5 (30)	47.8 (191)	33.0 (132)	11.0 (44)	3.70	0.7553
8.ห้องน้ำ-ห้องสุขา	1.5 (6)	8.8 (35)	34.0 (136)	35.0 (140)	20.8 (83)	3.74	0.6918
9.ร้านจำหน่ายเครื่องดื่ม เบ็ดเตล็ด	1.3 (5)	7.0 (28)	48.3 (193)	35.0 (140)	8.5 (34)	3.74	0.6909
10.ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	1.3 (5)	5.0 (20)	47.8 (191)	35.8 (143)	10.3 (41)	3.86	0.8044
11.การให้บริการของ ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว	0 (0)	1.0 (4)	23.3 (93)	50.8 (203)	25.0 (100)	3.94	0.7145
12.แผ่นป้ายสัญลักษณ์ภายใน พื้นที่	0.5 (2)	2.5 (10)	29.8 (119)	45.0 (180)	22.3 (89)	3.95	0.7822
13.การกำจัดขยะและความ สะอาดโดยรวม	0 (0)	2.8 (11)	24.8 (99)	47.0 (188)	25.5 (102)	3.98	0.7801
14.การรักษาความปลอดภัย	0.3 (1)	1.3 (5)	26.3 (105)	45.0 (180)	27.3 (109)	3.99	0.7237

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับคะแนนความเหมาะสม
ของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

n = 400		
ระดับความเหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เหมาะสม / ควรปรับปรุง	63	15.75
เหมาะสม	237	59.25
เหมาะสมมาก	100	25.00

4. ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติมีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมาเหมาะสมอย่างยิ่งร้อยละ 39.00 น้อยที่สุดไม่เหมาะสมอย่างยิ่งร้อยละ 0.30 คะแนนเฉลี่ย 4.38 (ตารางที่ 16)

จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่าร้อยละ 80 เมื่อนำไปเทียบในตารางที่ 2 จะได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5 อยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่वंก

n = 400		
ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมอย่างยิ่ง	156	39.00
เหมาะสม	185	46.30
ปานกลาง	55	13.80
ไม่เหมาะสม	3	0.80
ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	1	0.30
$\bar{X} =$ 4.38	SD = 0.72	

ในการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวได้กำหนดตัวชี้วัด 4 ตัว คือ ความพึงพอใจโดยรวม ความตั้งใจในการกลับมาเยือน ความคิดเห็นต่อสิ่ง

อำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยใช้ค่าคะแนนระดับคุณภาพ (R) จากค่าเฉลี่ยหรือค่าร้อยละ และค่าถ่วงน้ำหนัก (W) ที่กำหนดโดยนักวิชาการและผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติ (ตารางที่ 2) หาระดับคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ ในสมการถ่วงน้ำหนักคัดแปลงจาก นภวรรณ (2543)

ผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในภาพรวมของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีค่าเท่ากับ 5.00 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ในวิธีการศึกษาข้างต้น อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 3.7-5.0 สรุปได้ว่า ระดับคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์คุณภาพการจัดการสูง ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

ตัวชี้วัด	ระดับการประเมิน		
	W	R	WR
1.ความพึงพอใจโดยรวม	5	5.00	25.00
2.ความตั้งใจในการกลับมาเยือน	4	5.00	20.00
3.ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ	3	5.00	15.00
4.ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	4	5.00	20.00
รวม	16		80.00

$$\text{หมายเหตุ ระดับคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ} = \frac{80.00}{16} = 5.00$$

โดยภาพรวมผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติซึ่งจุดเด่นของอุทยานแห่งชาติมีความสวยงามและความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับการปฏิบัติงานและการให้บริการที่ดี เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคที่ครบครัน เช่นการรักษาความปลอดภัย ความสะอาดของบริเวณพื้นที่ ความสะดวก

ทางด้านการคมนาคม จึงทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติอีกและมีความพึงพอใจอย่างมาก

ดังนั้นการมีแผนการจัดการและสามารถปฏิบัติตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้อย่างเหมาะสมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติในอนาคต รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่และการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ พ.ศ.2542-2546 และเพื่อประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ โดยประชากรในการศึกษาคั้งนี้คือ จำนวนนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่โดยการพิจารณาจากความสำเร็จในการดำเนินงานทั้งหมดของกิจกรรม ผลงานที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้คือ แผนการสื่อความหมายและบริการประชาชนและแผนการพัฒนาและบำรุงรักษาสสิ่งก่อสร้าง ได้ร้อยละ 78.72 และ 66.67 ตามลำดับ ซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องปรับปรุงรวม 3 โครงการ ได้แก่ การจัดสร้างโรงประกอบอาหารและอุปกรณ์การทำครัว จัดสร้างศาลาชมวิวที่บริเวณช่องกิ่วลม กม.93 โครงการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ ที่อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุงคือ แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติและแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ได้ร้อยละ 51.15 และ 43.75 ตามลำดับ ซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องปรับปรุงรวม 5 โครงการ ได้แก่ โครงการจัดตั้งด่านตรวจประจำอุทยานแห่งชาติ โครงการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่า โครงการศึกษาวิจัยด้านพรรณไม้ โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ โครงการจัดสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ โครงการจัดระบบสหกรณ์และจ่ายเงินปันผลให้กับเจ้าหน้าที่

การประเมินผลคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ตามตัวชี้วัด 4 ตัว สรุปได้คั้งนี้ ที่มีเกณฑ์คุณภาพในการจัดการสูงได้แก่ ความพึงพอใจในการไปเยือนพื้นที่ 5.00 สาเหตุจากสถานที่และธรรมชาติที่สวยงาม ความตั้งใจในการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต 5.00 สาเหตุจากสภาพธรรมชาติที่สวยงามและความเงียบสงบ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 5.00 และความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกและบริการต่างๆ 5.00 แต่สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ ร้านจำหน่ายเครื่องใช้เบ็ดเตล็ด บริการอาหาร และเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ห้องน้ำ-ห้องสุขา ถนนและทางเข้าถึง ชุมชนนั่งเล่น เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพการจัดการสูง 5.00

จากผลการประเมินสองแนวทาง เห็นได้ว่าผลการจัดการอุทยานแห่งชาติจำแนกตามแผนงานคือ การจัดสื่อความหมายและการบริการประชาชนจะสอดคล้องกับคุณภาพการจัดการนันทนาการคือ มีผลงานดี และคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการสูง จากความสอดคล้องดังกล่าว เห็นได้ว่าอุทยานแห่งชาติได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านนันทนาการมากกว่าด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งยังไม่ถูกต้องและตรงกับแผนงาน เนื่องจากการพัฒนาจะต้องดำเนินการควบคู่กันไปในทุกๆด้าน ไม่ควรเน้นไปในทางด้านใดด้านหนึ่ง จึงยังไม่สอดคล้องกับหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติในภาพรวม

1.1 อุทยานแห่งชาติทุกแห่งที่มีแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติควรมีการประเมินผลการจัดการหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาของแผนแม่บทแล้ว

1.2 การจัดทำแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติจะต้องเป็นความร่วมมือระหว่างตัวอุทยานแห่งชาติเอง และหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้องในการพิจารณารายละเอียดของแผนความสามารถในการที่จะปฏิบัติตามแผน

1.3 หลังจากเสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการจัดการอุทยานแล้ว ควรจัดทำแผนแม่บทฉบับต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้มีการพัฒนาและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

2.1 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติ (ข้าราชการ 2 คน ลูกจ้างประจำ 6 คน) ซึ่งต้องรับผิดชอบภารกิจหลายด้าน จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการประจำให้เหมาะสมกับภารกิจการจัดแบ่งแผนงาน คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนันทนาการ ฝ่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2.2 จัดหายานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เพิ่มขึ้นและซ่อมแซม เนื่องจากยานพาหนะเดิม มีสภาพเก่า ชำรุด ไม่ปลอดภัยในขณะที่ปฏิบัติงาน ขาดยานพาหนะที่เข้าถึงพื้นที่อย่างแท้จริง เช่น จักรยานยนต์วิบาก รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก

2.3 ประปาระบบโอโซนที่ทางอุทยานได้จัดสร้างขึ้น ยังไม่ได้ใช้งานเนื่องจากระบบท่อน้ำเดิม มีสภาพเก่าซึ่งไม่สามารถทนแรงดันน้ำได้ เห็นควรของบประมาณเพื่อปรับปรุงระบบท่อน้ำให้ใช้งานได้

2.4 แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง โดยเพิ่มถังกักเก็บน้ำ และจัดให้มีรถยนต์บรรทุกน้ำเพื่อบริการแก่หน่วยพิทักษ์ต่างๆและแหล่งท่องเที่ยวที่ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

2.5 จัดทำโครงการวิทยุสื่อสารให้สามารถประสานงานได้ทุกหน่วย และประสานงานกับหน่วยข้างเคียง เช่น ต้นน้ำและไฟฟ้า ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.6 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ และพัฒนาอุทยานแห่งชาติ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติประจำอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

2.7 จัดสร้างห้องน้ำ ห้องสุขา เพิ่มเติม บริเวณสถานที่กางเต็นท์ในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 บริเวณ รวมถึงการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว การรักษาพยาบาลเบื้องต้นและเวชภัณฑ์ที่จำเป็น

2.8 ส่งเสริมและทำการวิจัยด้านสัตว์ป่าและพรรณไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลและแหล่งอ้างอิงสำหรับการศึกษาวิจัยและการวางแผนการจัดการพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

3.1 ในการประเมินผลในครั้งนี้ เป็นการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติตามแผนแม่บท ในอุทยานแห่งชาติอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ผู้วิจัยเสนอว่าควรจะมีการประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติอื่นที่มีการจัดทำแผนแม่บทออกมาใช้เป็นแนวทาง เนื่องจากเป็นการตรวจสอบได้ว่า อุทยานแห่งชาตินั้นๆ ได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่

3.2 ควรมีการจัดทำคู่มือการประเมินผลแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทาง

3.3 ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการเพียงอย่างเดียว หากจะให้มีการประเมินผลที่จะให้ประโยชน์สูงสุดแล้วนั้นจะต้องกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพประเภทอื่นๆด้วย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กมล ส่วงวัฒนา. 2531. การประเมินผลโครงการ. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- กองอุทยานแห่งชาติ. 2535. จากธรรมชาติสู่เขตอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด นำอักษรการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- เกริก ฉัตรวิรุฬห์. 2525. ปัญหาในการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะวนศาสตร์. 2530. รายงานการประเมินสถานภาพอุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าและพื้นที่คุ้มครองอื่นๆในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2546. การวิเคราะห์ทบทวนการดำเนินงานตามแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ผ่านมา. รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 และ 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2547. การวิเคราะห์ทบทวนการดำเนินงานตามแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ผ่านมา. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ช่อ พงศ์รุ่งทรัพย์ และพิชา พิทยขจรวุฒิ. 2532. นโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติ. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- ดร.ชนิ เอ็มพันธ์. 2545. การติดตามและประเมินผลกระทบจากการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 4, น. 125-183. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-8. สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.

_____ และ สุรเชษฐ์ เชษฐมาต. 2539. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2543. การวางแผนและออกแบบอุทยานและพื้นที่นันทนาการชั้นสูง, เอกสารประกอบการสอนวิชา 308521 ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2545. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการวางแผนและออกแบบอุทยานและพื้นที่นันทนาการชั้นสูง. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ปรีชา วิทย์พันธุ์. 2545. การประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชา วิทย์พันธุ์, จงรัก ทรงรัตนพันธุ์, มนสังข์ ภูศิริวัฒน์, สุรพล กลิ่นพันธุ์ และวิระ ขุนไชยรักษ์. 2544. การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ. รายงานประกอบวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการปริญญาโทภาคพิเศษ สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พสุ เศษรินทร์. 2545. เส้นทางกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย **Balance Scorecard** และ **Key Performance Indicators**. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พิสนุ พวงศรี. 2550. เทคนิควิธีประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. บริษัทพรอพเพอร์ตี้พริ้นท์ จำกัด, กรุงเทพฯ.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2542. การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544. **วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2541. **การประเมินผลโครงการ : หลักการและการประยุกต์**. โรงพิมพ์ เลียงเชียง, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต. 2539. **การบริหารการจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ**. คณะวนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- สุวิมล ตีรกันันท์. 2544. **การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- เสรี เวชชบุษกร. 2525. **ครบรอบ 10 ปี อุทยานแห่งชาติตะรุเตา**. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- เสาวนีย์ สารเนตร. 2547. **การประเมินประสิทธิผลการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ส่วนจัดการทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติ. 2546. **รายชื่ออุทยานแห่งชาติในส่วนความรับผิดชอบของส่วนอุทยานแห่งชาติและส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล**. สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ. 2546. **รายชื่ออุทยานแห่งชาติที่ได้จัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ**. สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. 2542. **แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ จังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร เล่มที่ 1,2**. กรุงเทพฯ.
- อนันต์ พลาลพ. 2547. **การประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติปางสีดา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

IUCN. 1994. **Protecting Nature, Regional Review of Protected Areas**. Page Brothers(Norwich) Ltd., United Kingdom.

Stufflebeam. D.L. 2004. The 21 st century CIPP model. In Alkin, M.C. (Ed.), **Evaluation roots: Tracing theorists' views and influences**. London.

Yamane, T. 1973. **Statistics; An Introductory Analysis**. 3rd ed., Harper International ed., Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบประเมินผล
แบบสอบถาม

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงศ์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p><u>แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</u></p> <p>ก.แผนการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>1)โครงการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและ พัฒนาหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ</p> <p>2) โครงการจัดทำเครื่องหมายแนวเขตโดยรอบ อุทยานแห่งชาติ</p> <p>3) โครงการจัดตั้งด่านตรวจประจำอุทยานแห่งชาติ</p> <p>4) โครงการร่วมพัฒนาโดยรอบแนวเขตอุทยาน แห่งชาติแม่वंงศ์</p> <p>ข.แผนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์</p> <p>1) โครงการผลิตสื่อสำหรับงานเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์</p> <p>2) โครงการหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่</p> <p>3) โครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंกัตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>ค.แผนการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ</p> <p>1)โครงการปลูกเสริมในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรมในอุทยานแห่งชาติแม่वंกั</p> <p>ง.แผนการสำรวจและการศึกษาวิจัย</p> <p>1) โครงการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่า</p> <p>2) โครงการศึกษาวิจัยด้านพรรณไม้</p> <p>3) โครงการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรรอบๆแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่वंกั</p> <p>4)โครงการระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย</p> <p>จ.แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติแม่वंกั</p> <p>1) โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติแม่वंกั</p> <p>2) โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้าของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>3)โครงการจัดสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่वंงก์</p> <p>4) โครงการจัดสร้างที่กักเก็บน้ำฝนเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง</p> <p><u>แผนการสื่อความหมายธรรมชาติและบริการประชาชน</u></p> <p>ก. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>1) บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปรับปรุงถนนภายในอุทยานแห่งชาติเป็นพื้นลาดยางสลับซีเมนต์ในช่วงที่มีความลาดชันสูง -ปรับปรุงพื้นที่กางเต็นท์และซื้อเต็นท์ -สร้างด่านตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม -สร้างห้องอาบน้ำและสุขา จำนวน 10 ห้อง แยกเป็นชาย-หญิง -สร้างเตาเผาขยะ 1 แห่ง -สร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล.ขนาด 200,000 ลิตร 					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่เงกัตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>-เครื่องกรองน้ำ</p> <p>-ลานจอดรถ</p> <p>-จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์</p> <p>-จัดสร้างม้านั่งและซุ้มนั่งพักผ่อนตามจุดที่ เหมาะสม</p> <p>-ปรับปรุงอาคาร โรงสูบน้ำ ห้องน้ำ โรงรถและ โรงพัสดุ</p> <p>-จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมาย ธรรมชาติ</p> <p>-ร้านค้าสวัสดิการ</p> <p>2) บริเวณที่ทำการหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ มว.4(แม่เระ)</p> <p>-ปรับปรุงพื้นที่กางเต็นท์และซื้อเต็นท์</p> <p>-สร้างห้องอาบน้ำและสุขา จำนวน 10 ห้อง แยก เป็นชาย-หญิง</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>-จัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อม โสตทัศนูปกรณ์</p> <p>-สร้างลานจอดรถ</p> <p>-จัดสร้างด่านตรวจและเก็บค่าธรรมเนียม</p> <p>-จัดสร้างถังเก็บน้ำ ค.ศ.ล.ขนาดความจุ 100,000 ลิตร</p> <p>-จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์</p> <p>-เครื่องกรองน้ำ</p> <p>-ติดตั้งไฟฟ้า</p> <p>3) บริเวณช่องกิ่วลม กม.93</p> <p>-จัดสร้างโรงประกอบอาหารและอุปกรณ์การทำ ครัว</p> <p>-จัดหาถังน้ำจืดไฟเบอร์กลาสความจุไม่ต่ำกว่า 30,000 ลิตรพร้อมที่รองถัง</p> <p>-จัดสร้างศาลาชมวิว</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंกัตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>-จัดที่รองรับขยะ</p> <p>-จัดสร้างม้านั่งให้กับนักท่องเที่ยว</p> <p>-จัดสร้างป้อมยามรักษาการณ์</p> <p>-จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมาย ธรรมชาติ</p> <p>4) บริเวณน้ำตกแม่เฒา</p> <p>-ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าสู่น้ำตกแม่เฒา</p> <p>-ทำป้ายแสดงชื่อน้ำตกในบริเวณริมถนนใหญ่</p> <p>-จัดทำที่นั่งพักระหว่างทางเดินไปน้ำตกแม่เฒา</p> <p>-จัดทำป้ายบอกทิศทางไปสู่น้ำตกและป้ายสื่อ ความหมายธรรมชาติ</p> <p>-จัดให้มีสถานที่กางเต็นท์บริเวณน้ำตกแม่เฒา</p> <p>-จัดสร้างห้องอาบน้ำ-ห้องสุขา 4 ห้องแยกชาย หญิง</p> <p>-จัดทำบริเวณที่ประกอบอาหารและที่เล่นกองไฟ</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंกัตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>-จัดที่รองรับขยะ</p> <p>-จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย</p> <p>5) บริเวณน้ำตกแม่กระสา</p> <p>-ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าสู่น้ำตกแม่กระสา</p> <p>-ทำป้ายแสดงชื่อน้ำตกในบริเวณริมถนนใหญ่</p> <p>-จัดทำที่นั่งพักระหว่างทางเดินไปน้ำตกแม่กระสา</p> <p>-จัดทำป้ายบอกทิศทางไปสู่น้ำตกและป้ายสื่อ</p> <p>ความหมายธรรมชาติ</p> <p>-จัดให้มีสถานที่กางเต็นท์บริเวณน้ำตกแม่กระสา</p> <p>-จัดสร้างห้องอาบน้ำ-ห้องสุขา 4 ห้องแยกชาย</p> <p>หญิง</p> <p>-จัดทำบริเวณที่ประกอบอาหารและที่เล่นกองไฟ</p> <p>-จัดที่รองรับขยะ</p> <p>-จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัย</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p><u>แผนพัฒนาบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือ เครื่องใช้ของอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์</u></p> <p>1) โครงการสำรวจสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือ เครื่องใช้ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์</p> <p>2) โครงการซ่อมบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างในเขต อุทยานแห่งชาติแม่वंงก์</p> <p>3) โครงการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือ เครื่องใช้</p> <p><u>แผนการบริหารอุทยานแห่งชาติ</u></p> <p>1) โครงการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน และการเพิ่มบุคลากร</p> <p>2) โครงการพัฒนาบุคลากรอุทยานแห่งชาติแม่ वंงก์</p> <p>3) โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครอง ทรัพยากรธรรมชาติประจำตำบล</p>					

แบบประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่वंงก์ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่จำแนกตามกิจกรรม(ต่อ)

แผนงาน-กิจกรรม	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ. (ตามแผน)	ปีที่ดำเนินงาน พ.ศ.	ผลการดำเนินงาน		
			ไม่ได้ ดำเนินงาน	ดำเนินงาน บางส่วน	ดำเนินงาน ทั้งหมด
<p>4) โครงการพัฒนาสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่वंงก์</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดสร้างร้านค้าสวัสดิการ -จัดระบบสหกรณ์และจ่ายเงินปันผลให้กับ เจ้าหน้าที่ -จัดสร้างสถานที่เล่นกีฬา -จัดหาชุดเครื่องแบบแจกให้กับเจ้าหน้าที่ 					

--	--	--

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

คุณภาพทั่วไปด้านการท่องเที่ยวและการประกอบกิจกรรมนันทนาการ
ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

วันที่สำรวจ.....

จุดสำรวจ.....

คำชี้แจง

ในการสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาคุณภาพทั่วไปในด้านการท่องเที่ยวและการประกอบกิจกรรมนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ตลอดจนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อเป็นการให้บริการในพื้นที่ ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินคุณภาพการจัดการนันทนาการ เพื่อนำไปใช้พัฒนานโยบาย วางแผน และดำเนินการต่างๆของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์เพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

1.1 เพศ () ชาย () หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 ที่พักอาศัยในปัจจุบัน จังหวัด.....

1.4 การศึกษาสูงสุด

() ประถมศึกษา	() มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย	() อาชีวหรือเทียบเท่า
() อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี	

1.5 อาชีพ

☐ รับราชการ	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ พนักงานบริษัทเอกชน	☐ พ่อค้า/นักธุรกิจ
☐ ทำกิจการส่วนตัว	☐ เกษตรกร
☐ นักเรียน นักศึกษา	☐ อื่นๆ ระบุ.....

1.6 รายได้ของท่านต่อเดือนโดยประมาณ.....บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

2.1 ท่านเคยมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแม่วังก์มาก่อนหรือไม่

- ไม่เคย
- เคย โปรดระบุรายละเอียด
จำนวนครั้งที่เคยมาโดยประมาณ..... ครั้ง (ไม่รวมครั้งนี้)

2.2 ประเภทของกลุ่มนันทนาการที่ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว

- มาคนเดียว
- มากับครอบครัว
- มากับกลุ่มเพื่อน
- มากับบริการนำเที่ยว
- อื่นๆ ระบุ.....

2.3 จำนวนผู้เข้าร่วมเดินทางรวมทั้งตัวท่าน.....คน

2.4 ในการเดินทางมาเยือนในครั้งนี้ ท่านพักค้างแรมในเขตอุทยานแห่งชาติหรือไม่

- ไม่ค้าง
- ค้าง จำนวน คืน

2.5 ยานพาหนะที่ท่านใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยว

☐ รถประจำทาง	☐ รถบริการนำเที่ยว
☐ รถยนต์ส่วนตัว	☐ รถจักรยานยนต์
☐ อื่นๆระบุ.....	

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่และการจัดการพื้นที่

3.1 ความคิดเห็นของท่าน จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ในครั้งนี้ ท่านมีความพึงพอใจโดยรวมมากน้อยเพียงใด

☐ พอใจมาก	☐ พอใจ
☐ เฉยๆ	☐ ไม่พอใจ
☐ ไม่พอใจมาก	
เนื่องจาก.....	

3.3 ความต้องการในอนาคตของท่าน สำหรับการมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

☐ ต้องการมาอีก
เพราะ.....
☐ ไม่ต้องการมาอีก
เพราะ.....

3.4 ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆเหล่านี้หรือไม่

ประเภทสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ	ระดับความคิดเห็น				
	เหมาะสม อย่างยิ่ง (5)	เหมาะสม (4)	พอใช้ (3)	ควร ปรับปรุง (2)	ควรปรับ ปรุงอย่างยิ่ง (1)
1.ถนนและทางเข้าถึง					
2.ที่จอดรถยนต์					
3.ทางเดินเท้าเพื่อศึกษาธรรมชาติ					
4.บ้านพัก					
5.พื้นที่กางเต็นท์					
6.ซุ่มนั่งเล่น					
7.บริการอาหารและเครื่องดื่ม					
8.ห้องน้ำ-ห้องสุขา					
9.ร้านจำหน่ายเครื่องใช้เบ็ดเตล็ด					
10.ร้านจำหน่ายของที่ระลึก					
11.การให้บริการของศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว					
12.แผ่นป้ายสัญลักษณ์ภายในพื้นที่					
13.การกำจัดขยะและความสะอาด โดยรวม					
14.การรักษาความปลอดภัย					
15.อื่นๆโปรดระบุ					

3.5 ความคิดเห็นอื่นๆ ต่อการจัดการและการพัฒนาพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.6 ความคิดเห็นของท่านต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่วงศ์

☐ เหมาะอย่างยิ่ง	☐ เหมาะสม
☐ ปานกลาง	☐ ไม่เหมาะสม
☐ ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	

ภาคผนวก ข
ข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

ตารางผนวกที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวกำหนดตามข้อมูลทั่วไป

	n = 400	
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	206	51.50
หญิง	194	48.50
2.อายุ		
ต่ำกว่า 10 ปี	3	0.75
11-20 ปี	106	26.50
21-30 ปี	126	31.80
31-40 ปี	94	23.50
41-50 ปี	57	14.25
มากกว่า 50 ปี	14	3.50
$\bar{X} = 29.06 \quad SD = 11.7083$		
3.ที่อยู่ปัจจุบัน		
จังหวัดกำแพงเพชรและนครสวรรค์	161	40.30
กรุงเทพฯ	102	25.60
ภาคกลาง	26	6.40
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	46	11.50
ภาคเหนือ	41	10.20
ภาคตะวันออก	22	5.50
ภาคใต้	2	0.50

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

	n = 400	
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4.การศึกษา		
ประถมศึกษา	12	3.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	85	21.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	39	9.80
อาชีวศึกษา	12	3.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	49	12.25
ปริญญาตรี	178	44.50
สูงกว่าปริญญาตรี	25	6.30
5.อาชีพ		
รับราชการ	85	21.30
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	24	6.00
พนักงานบริษัทเอกชน	113	28.30
พ่อค้าหรือนักธุรกิจ	7	1.80
ทำกิจการส่วนตัว	28	7.00
เกษตรกร	10	2.50
นักเรียนหรือนักศึกษา	119	29.80
อื่นๆ เช่นแม่บ้าน นักข่าว รับจ้าง	14	3.50

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

			n = 400
	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6.รายได้			
	ไม่มีรายได้	102	25.50
	< กว่า 5,000 บาท	31	7.75
	5,000-10,000 บาท	69	17.25
	10,001-20,000 บาท	153	38.25
	20,001-30,000 บาท	25	6.25
	> 30,000 บาท	20	5.00
X = 12148.34 SD = 13.7855			

ตารางผนวกที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

n = 400		
ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1.การท่องเที่ยวในพื้นที่		
เคย	310	77.50
ไม่เคย	90	22.25
2.จำนวนครั้งที่มาเยือน		
1-3 ครั้ง	139	44.83
4-6 ครั้ง	106	34.20
7-9 ครั้ง	60	19.35
มากกว่า 9 ครั้ง	5	1.61
3.ประเภทของกลุ่มนันทนาการ		
มาคนเดียว	2	0.50
มากับครอบครัว	143	35.80
มากับกลุ่มเพื่อน	191	47.80
มากับบริการนำเที่ยว	2	0.50
อื่นๆ เช่น เข้าค่าย	62	15.50
4. จำนวนบุคคลที่ร่วมในกลุ่มการเดินทาง		
มาคนเดียว	2	0.50
2-5 คน	63	15.75
6-10 คน	99	24.75
11-15 คน	59	14.75
16-20 คน	6	1.50
>20 คน	80	20.00

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

n = 400		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5.การพักค้างคืนในอุทยานแห่งชาติ		
ไม่พักค้างคืน	68	17.00
พัก 1-2 คืน	325	81.30
พัก 3-4 คืน	4	1.00
พักมากกว่า 4 คืน	3	0.80
6.ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง		
รถประจำทาง	2	0.50
รถบริการนำเที่ยว	7	1.80
รถยนต์ส่วนตัว	309	80.00
รถจักรยานยนต์	9	2.30
อื่นๆ เช่นรถตู้ รถบรรทุก	73	18.30

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล	พันตำรวจโทภักพงษ์ บุรณ์ชนะ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 13 ธันวาคม 2513
สถานที่เกิด	นครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	รป.บ.(ตร.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (พ.ศ.2536)
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานสอบสวน (สบ 2) กลุ่มงานสอบสวน ศูนย์สืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	507 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซอยสวนพลู ถนนสาทร ใต้ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร